СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XIV. Скрентонъ, Па., Четверъ 1-го Марта, 1906. Число 9. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, March 1, 1906. No. 9

НОВИНКИ

КАЛЕНДАРЬ.

Марець.

1	Ч.	Памф.
2	П.	Теодора
3	С.	Лъва п.
4	Н.	1 посту. Архіпа
5	П.	Льва еп. Агат.
6	В.	Тимотея
7	С.	Евгенія м.

— Звертаємо ся зъ просьбою до всѣхъ нашихъ Дописувателѣвъ, щобы своя дописи писали коротко и читкимъ письмомъ, щобъ мы могли прочитати тѣ дописи. Рôвножъ просимо писати усе лишь на одной сторонѣ, а другу сторону картки лишати чистою, незаписаною.

Ред. „Свободы“.

Хто намъ пришле 30-те число „Свободы“ зъ 1905 року, дôстане гарный дарунокъ.

Редакція.

Отсимъ повѣдомляемъ усѣхъ, кому се цѣкаво знати, що въ рôжныхъ причинъ друковане въ „Свободѣ“ „Пôдручника до науки англійской мовы“ мусѣли мы на деякій часъ вôдложити.

Редакція.

Господине Гладикъ! Не я першій зачавъ писати, що вы не выслали грошей зôбраныхъ на „Червоный Хрестъ“ а ваши прiятелѣ. Вправдѣ вы оправдувались, друковали пôдозрѣлй квіты, обѣцяли 200 дол. и т. и., але я думаю, що найлѣпшимъ доказомъ зъ вашои стороны булобъ, если бысьте опублѣковали квітъ вôдъ „Червоного Хреста“, що грошѣ вôдôбраний.

Чи маете вы, якъ чоловѣкъ, що сидѣвъ за брехунство въ криміналѣ, а на всѣ закиды вробленй вамъ публично Я. Кодою лише обливавъ ся, право збирати складки на народнй цѣли — лишаю се осудови загалу.

Ваша лайка мене не дотикае, ба навить дивно было бы, еслибъ вы не лаялись. Є зверята, якихъ не можемъ собѣ увидѣти невамараными гноемъ...

И. Арданъ.

О. В. Стехъ, що приѣхавъ минулого тыжня зъ Галичины, обнявъ [парохію въ Олифантѣ, Па.

Потреба руско-англійскихъ учителѣвъ въ Канадѣ. Платня на початокъ 35 доларôвъ на мѣсяць.

»Громадську Думку«, першу украинську щоденну газету, яка выходила вôдъ нового року въ Кієвѣ, россійске правительство закрыло, якъ загаломъ закрывае всѣ поступовѣйшй газеты. Отъ якъ выглядае обѣцяна царемъ у жовтневôмъ манифестѣ „свобода слова“... Рôвночасно довѣдуемось, що звѣсный письменникъ д. Грѣнченко почавъ выдавати въ Кієвѣ новый украинскій дневникъ »Рада«.

ПРОСЬБА.

Просимо всіх Русинів в Buffalo і по других плейзах — а і людей других націй, щоб не давали колекцийо. Ів. Заклиньскому і бувшому дякови Микитякови, бо ті оба люде не мають права колектувати на нашу церков тай з нами не мають нічого спільного.

За раду церковну:
Никола Буката, предсідат.,
Василь Шелест, касієр,
Іван Тимкович, секретар.

Сеи весны будуть списувати усѣхъ людей въ провінціяхъ Саскачеванъ и Альберта въ Канадѣ. При списѣ будуть питати якои хто народности, скôлько мае лѣтъ, чи жонатый, чи мае фарму, скôлько забравъ земли, скôлько мае худобы и т. п.

Въ Ню-Йорку арештовано корабельного капитана Сильвія Косуліча зъ лініи „Austro-Americana“, що въ часѣ подорожи до Америки на корабли „Ерні“ не хотѣвъ выдавати для дѣтей, що були въ т. зв. Zwischendeck-у вôдповѣдной скôлькости молока. Того капитана вже другій разъ за те само арештовано. Еміграційный инспекторъ въ Ню Йорку Cowen жадае арештованя еще колькохъ другихъ корабельныхъ капитанôвъ, за провины и недбальства, якихъ вони рôвножъ допускали ся на подорожныхъ въ Zwischendeck-у.

Еміґраційне бюро въ Ню Йорку оголошуе, що за минувшій мѣсяць, Сѣчень, прибуло до нюйорского порту 10.437 еміґрантôвъ зъ Угорщины (Угрôвъ, Словакôвъ, Кроатôвъ и Словенцѣвъ), 8457 зъ Росіи, 4523 зъ Австріи а 1211 зъ Нѣмеччины. Послѣ народности дѣлять ся тѣ еміґранты такъ: Найбôльше прибуло Жидôвъ — 8434; дальше ѣдуть Словаки — 2868; Полякôвъ приѣхало 2702; Кроатôвъ и Словенцѣвъ — 2012; Русинôвъ — 1290; Болгарôвъ и Сербôвъ — 617; Чехôвъ (зъ Чехіи и Моравы) 378; Литвинôвъ — 343; Росіянъ — 190.

За перших 10 днѣвъ Лютого прибуло до Ню Йорку 11,497 еміґрантôвъ. Найбôльше прибуло Италійцѣвъ. Є то звычайный поворотъ Италійцѣвъ пôдъ весну, якій власне въ Лютôмъ розпочинае ся.

Минувшого тыжня предложивъ конґресови Вашинґтонскому бувшій президентъ еміґраційного комітету, сенаторъ Penrose, біль, въ котрôмъ остерѣгае конґресъ передъ небезпеченьствомъ для Сполученыхъ Державъ, якй „можутъ побстати черезъ приплывъ до Сполученыхъ Державъ великого числа анархистичныхъ и непослѣдаючихъ клясъ зъ Европы“ и зажадавъ, щобъ поголовный податокъ вôдъ еміґрантôвъ зъ $2.00 пôдвысшити на $20.00.

Потреба 50 майнерôвъ до Vinton Colliery Co., що отваре двѣ новй майны въ Vintondale, Pa. Стала робота, добра платня, жадного неспокою за послѣдныхъ 12 лѣтъ, добрй домы и школы. Vintondale лежить 20 миль вôдъ Cresson на С. & C. Division пенсилвенійской желѣзницѣ.

Коло Oakhill, W. Va. лучивъ ся въ копальняхъ Stewart Collins Co. динамітовый выбухъ, при котрôмъ згинуло 28 майнерôвъ. Занятыхъ було 39 майнерôвъ. Лише одинайцятьомъ удало ся вôдъ смерти утѣчи.

Въ майнахъ Muttonwood коло Wilkes Barre, Pa. наступила 18 с. м. експлозія динамиту, въ наслѣдокъ чого чотирохъ майнерôвъ стратило житє. — 23 с. м. наступила рôвножъ експлозія динамиту въ майнахъ Western & Lake Erie Coal Mining коло Dilonvale, O. Зъ того повставъ великій огонь и знищивъ велику часть копальнѣ. Коло 500 майнерôвъ лишило ся безъ роботы. Число убитыхъ майнерôвъ ще не ствержене.

Нѣмецке бюро статистичне про случаѣ и забита по фабрикахъ въ Нѣмеччинѣ, оголошуе, що за минувшій рôкъ зôстало убитыхъ по нѣмецкихъ фабрикахъ и копальняхъ не менше нѣ бôльше— якъ... 8732 робôтникôвъ, тяжко раненыхъ було 137,624 а легко раненыхъ — 447,544. Потреба-жь ще вôйны?!...

Страйкъ кравецкій, що выбухъ минувшого тыжня въ Ню Йорку у всѣхъ фабрикахъ хлопячихъ сподень, скôнчивъ ся по пару днѣхъ выграною робôтникôвъ. Фабриканты пристали на пôдвысшене денной платнѣ на 35 прц. и на другй условія що до выгôдъ при роботѣ, якихъ домагали ся робôтники. Всѣхъ страйкуючихъ було перешло 1500.

Въ леґіслятурѣ нюйорского стейту внесено біль, якій забороняе фабрикантови пôдъ карою 100—500 дол., або арешту до 6 мѣсяцѣвъ, або й обохъ каръ разомъ, вписувати до чорнои лісты тихъ робôтникôвъ, що належать до якои робôтничой орґанізаціи. Законъ також забороняе фабрикантамъ перешкаджати робôтникови, що опустивъ його фабрику, вышукувати собѣ де инде якои роботы. Такій фабрикантъ обовязаный бувъ бы тодѣ на заплачене робôтникови цѣлого вôдшкодованя.

Въ Берлинѣ, въ Нѣмеччинѣ, отворено недавно выставу домовыхъ роботъ, яка дае страшный образъ вызиску нѣмецкихъ робôтникôвъ, котрымъ фабриканты вôддають выконане роботъ до дому. Выстава роботъ уряджена такъ, що на всѣлякихъ дорогихъ строяхъ балевыхъ, коронкахъ, блюзкахъ и т. д. зазначено, кôлько при такôй роботѣ платять фабриканты робôтницямъ за роботу. Вôдносини якй ту панують є прямо обурюючй. Въ деякихъ случаяхъ платня не выносить навѣть 1 и пôвъ феника за годину, а лише въ дуже рѣдкихъ случаяхъ доходить до 10 и 20 фен. При тôмъ выставлено такожъ „мешканя“, а властиво норы, въ якихъ тѣ робôтницѣ змушенй жити и працювати. Обурена тыми доказами вызиску нѣмецкихъ робôтницъ публика и преса, жадае теперь, щобъ въ дорозѣ законодавчôй управильнено той рôдъ працѣ и дорогою закону забеспечено тѣ робôтницѣ передъ дальшимъ страшнымъ вызискомъ, якимъ вони до теперь пôддадали а не були въ силѣ самй проти того вызиску бороти ся.

18 с. м. згорѣвъ великій деревляный шпихлѣрь збожевый коло Duluth, Minn. а зъ нимъ 6.000.000 бушлѣвъ пшеницѣ вартости 1,000.000.00 дол.

Минувшого тыжня згорѣло цѣле мѣсточко Littletown, W. Va., що лежить при головнôй трецѣ Baltimore—Ohio желѣзницѣ. 1200 людей лишило ся безъ даху и средствъ до житя. Згорѣли стація желѣзнича Болтиморъ & Огайо, Бюро телеґрафічне і телефонічне, банкъ, кôлька готелѣвъ и два костелы.

Въ протягу минулого року Спол. Державы вывезли за границю мягкого угля на 17½ міліонôвъ доларôвъ, твердого угля на 11½ міл. и коксу на два міліоны. Найбôльше угля вывезено до Канады и Мексико. Англія и Нѣмеччина вывозять за границю больше угля якъ Спол. Державы, але Сполуч. Державы бôльше выдобувають угля якъ котра небудь друга держава на свѣтѣ.

Бюро житевои статистики нюйорского стейту оголосило рôчну статистику уродинъ, смерти и шлюбôвъ за р. 1905 зъ якого выходить, що за цѣлый минувшій рôкъ уродило ся въ нюйорскôмъ стейтѣ 172,259 дѣтей, случаѣвъ смерти було 137,875 а шлюбôвъ 78,261. Въ роцѣ 1904 було уродинъ 155,014, смертей 141, 363 а шлюбôвъ 74,677.

Супрімъ-кортъ въ Топека, Кан. заборонивъ шкôльнымъ зарядамъ вôддѣлювати въ шкôльныхъ клясахъ бѣлыхъ ученикôвъ вôдъ чорныхъ.

Соймъ провінціи Quebeck, въ Канадѣ, ухваливъ оподатковати власнôсть церковну и то не лише самй костелы, але и епископскй палаты, цминтарѣ, конвекты, місійнй домы и т. д.

На першôмъ засѣданю нового англійского парляменту поставили послы робôтничй внесене, щобы усѣ людовй школы въ Анґліи перемѣнено зъ церковныхъ въ свѣцкй — и усунено зъ испиту на людовыхъ учителѣвъ релігію. Жадають дальше, щобы въ каждôй громадѣ позакладано рôжного рода школы, щобы каждый зъ ученикôвъ мôгъ ходити до школы вôдповѣдно його способностямъ, дальше безплатнои лѣкарской помочи для ученикôвъ и безплатного обѣду.

На сей тыждень скликано до Вашинґтону конґресъ, якій мае заняти ся уложенемъ одностайного закону для розводôвъ подружжя, що обовязувавъ бы усѣ стейты Сполученыхъ Державъ. Всѣ погляды на справу розводову будуть тамъ черезъ своихъ речникôвъ заступленй. Погляды мормонôвъ на розводъ буде заступати сенаторъ Reed Smoot зъ Utah.

Въ Севастополю, въ Росіи, вôдбувъ ся судъ надъ збунтованими въ минувôмъ роцѣ, въ Червни, матрозами, щобули на панцарнику „Князь Патьомкинъ“ (теперь „Пантелеймонъ“). Передъ судъ поставлено 42 матрозôвъ. Вымѣръ кары выпавъ дуже лагôдный — въ порôвнаню до того, чого сподѣвавъ ся загалъ. Нѣ одного не засуджено на смерть. Найбôльше винного сказано на 15 лѣтъ криміналу, 25 цѣлкомъ увольнено. Въ мотивахъ вироку сказано, що кару тому наложено такъ „легку“, бо властивй виновники утекли и находять ся теперь поза границями россійскои державы. Тимчасомъ, на дѣлѣ, кару вымѣрено тому таку легку, бо боялись, що матрозы, що суть теперь при чорноморской флотѣ скоро довѣдали бы ся, що ихъ товаришѣ зôстали остро укаранй — рôвножъ могли бы збунтувати ся, и тодѣ знова бувъ бы новый скандалъ для арміи и передъ свѣтомъ.

Урядово оголошено въ петербургскихъ часописяхъ, що вже усѣ майже жовнѣры и офіцеры, що дôстались були до неволѣ японьскои, опустили Японію. Разомъ вертае до Росіи въ неволѣ 10 ґенераловъ, 2 адміраловъ, 1066 офіцерôвъ и 70 тысячь жовнѣрôвъ и матрозовъ. Послѣдный транспортъ опустивъ Японію 22-го Лютого с. р.

Вѣче въ справѣ помочи старому краеви въ выборчôй борбѣ, вôдбудесь въ Нюарку, Н. Дж. въ Суботу дня 3-го Марта, 1906, о пôвъ до осьмои вечеръ въ гали Голендра, на розѣ улиць Джексонъ и Маркетъ. На вѣче се запрашае усѣхъ мѣсцевыхъ и замѣсцевыхъ Русинôвъ —

Комітетъ.

Жертвы
на
Революц. Украиньску Партію.

Василь Сивякъ зъ Monessen, Pa.	$1.00
Попередно зложено	244.56
Сума загальна	$245.56

Дальшй жертвы просимо засилати ласкаво на адресу:
Svoboda,
Box 353, Scranton, Pa.

Посьвідки.

I.

Отсим посьвідчаємо, що 7. грудня 1905 получили ми від д. Вол. Гнатюка 200 (двіста) корон присланих з Америки на рев. фонд Р. У. П.

Львів 13. грудня 1905.

За Закорд. Комітет Р. У. П.
Волод. Левинський.

J 35

II.

Львів, Лютого 1-го, 1906.

Отсим сповіщаю шановну редакцию „Свободи“, що надіслані через п. Гнатюка 300 корон, я одержав 31. січня сього року. Одержані мною гроші вислано на руки Центрального Комітету Рев. Укр. Партії.

Від імени Закордонного Комітету складаю вам подяку за грошову запомогу, так потрібну для Партиі в її боротьбі з російським царатом.

Член Закорд. Комітету Р. У. П.
Святослав Тагон.

Злодія зловили.

Оповідане Івана Семанюка.

По Відорщах умер йому дьидя, відтак за дьидем не забарила ся неня, а відтак забрали жиди усю відумерщину. Сім неділь без одної ходить уже малий Юра Приймаків „льонтом" і ніхто його не питає, чи їв він, чи спав, чи має сорочечку. Ніхто ані раз!

Бліде личко пожовкло як віск; на ньому вирізали ся по обох боках кісточки, а очи потали в голову і позакисали. Лишень кучма нечесаного волося буйнійше виросла і накрила чоло й цілу потилицю, а сама не накрита. Також передні зуби попідростали йому замісць тих, що повипадали ще за дьиды. Та щож! Горішня губа не завтякає їх накрити, тому кривить ся йому на вулиці дітвора і прозиває його „вишкіреним".

Ще за дьиді пас він козу дома, пас межами та поточинами, але не ціле літо, лише доти, доки жиди козу назад не відобрали. Тоді було йому сьвяте жите, він пастушив. І тепер ще ходить з батіжком; пужівно вирубав з ліщини, а батіг пересукав собі з курмея*), що загубив його чийсь кінь запутаний на толоці. З того-ж самого курмея усукав він теж мотузок до підперізаня.

То так іде він вулицею тай батіжком: тріс! А як тее уздрить котрий ґазда, то насьмішкуеть ся з него згірдливо:

— А ти мой хло' пси пасеш?

Юра схиляє тоді лице в долину, батіжок ховае назад плечий, каже ґазді ґречно „Славайсу" і борзенько з ним розминаеть ся. А потому знов далі: тріс! тріс!

Так дуже любить пастушити.

Однак ніхто не хоче взяти его за пастушка.

Прийшла була з другого села тітка, що служить там у еґомостя, тай завела його до богача Кречуна, чи не взяв би до маржини**).

— Не потрібую я такого вуличника, найби ше мені потеґ що від хати та зелентирував***), тай шукай вітра в поли. Я свої достатки сам собі обкутвю, а то пустий зафеленок****) — гримнув Кречун на Юрову тітку. А Юра напудив ся тай утік з подвіря ще заким богач виговорив свое.

— Щезни та пропади від мене, паскудо, лиш сором ми робиш! — прощала ся з Юрою тітка вертаючи на свою службу.

І Юра мірить дальше громадські вулиці.

Найде де садовину, в лісі афину або ужину, то лиш проликне, тай уже нема. А змилуеть ся хто, тай дасть грінку хліба, то він не зараз її візьме. А як бере, то видить ся йому, що сьвіт на нього паде.

— Простибі, вуєчку, вуйночко, я не голоден, — каже, а сам очима їсть.

Такий іще соромливий.

* * *

Як ідеть ся по при царинку богача Кречуна, то понад хатчину по-при саме ворине зайдеть ся ід Решетаревій царинці, відтак ід Френчуковій, а відтак під гору Клотічку. На Клотічці то такі що року родять афини, що хоч сядь та їдж. Юра заходив туди довгий час на полуденок, але тепер вони вже відродили. Тепер іде він ще останній раз, щоби зізнати, чи не показали ся під самим вершком.

Сонце, що лише пополуднувало і взяло ся йти в дальшу дорогу, тай так гріє мир божий, що поти збивають. Стара Кречуниха пустила на царинці теля ід корові, аби корова молоко припустила. Сама вона причікнула з другого боку тай поволеньки відбирає теляти з писка один дійок по другім. А теля так ссе, ссе та підштуркує виме та далі ссе. А крізь ворине Юра призираєть ся, приязно призираєть ся. Скоро теля запхає голову під саме виме, то і він свою голову вихиляє наперед крізь ворине, а скоро Кречуниха ударить теля по писку і воно відсуне голову на бік, то і він висуває свою голову з поміж вориня назад.

То так йому оскомина на зубах робила ся.

Коли відтак Кречуниха ймила теля за хвіст і за вуха тай так затягнула до ялівника, тоді встав Юра з під вориня і став іти дальше навперед себе.

Іде помаленьку і батіжком не витріскує ані раз. Нераз навіть на купину зашпотаеть ся, мов би не бачив сьвіта серед білої днини. По мотузку, що зпав з черева на клуби, можна пізнати, що то голод заступав йому очи.

А в поточині вода журчить та мечеть ся з каміня на камінь. Йому пригадало ся, як дьидя з роботи приніс був раз із Бесарабії рибу, таку солону, таку добру. Неня зварила була її з цибулею і дала йому таку букату*****), як на два пальці. Тоді вивів він був козу над поточину пасти, їв рибу тай раз-по-раз пав із поточини воду так, що аж богачка Кречуниха йому завидувала, коли прийшла до поточини з коновками.

— Ти мой де був на храму, що так жльокаєш воду? — спитала вона тоді зі злости.

Сю солодку згадку перервав йому мотузок, що наважив ся поверх клубів зпасти на землю. Він перевязав його коротше і нога за ногою прийшов уже саме перед Фенчукову царинку. А на царинці корова: м-у-у-у! — тай просто д' ньому. Корові привиділо ся мабуть, що то Фенчучка іде її доїти тай несе пашу, бо то як раз час до видою, а маржинка свій час знає.

Юра з'упинив ся і спер ся на ворине. Спершу похнюпив голову в долину, гейби над чим роздумував, а відтак запхав пальці в уста і жмякає їх тай дивить ся на корову, дуже жалібно дивить ся.

Корова стала що-раз то близше підходити до нього, нарешті приблизила ся зовсім, витягнула писок, притулила до його руки гейби обнюхувала, а опісля взяла ся лизати його руки, лице, волося.

Юрі вчинило ся ще солодше як тоді, коли його небіжка неня проти сонця обіськала. То перший раз по нениній смерти зазнає він таких солодощів, такого тепла. Сиротою зустрічав ся він тільки з холодом та глумом. От уже третій день не мав нічого у роті; коли-б іще стільки, то передня шкірка на череві прилипне до поперека. З вдячности став він гладити корову по її коровячому чолі і приговорювати: „Міцька моя, маленька моя!" Відтак переліз через ворине, умикав жменю трави і подав корові. Корова їла. Він дивив ся, як вона їсть і тут йому пригадав ся його голод, пригадало ся Кречунове теля, що так смачно ссало свою маму і знов пригадали ся усі солодощі, що їх зазнав за дьиді та нені. І він забув, де він, прикляк корові до вимя, пригорнув дійки до своїх засохлих уст і ссав один за другим, ссав без тями. А корова стоїть тай румеґає. Вона рада, що у свій час молока збудеть ся і виме полекшіе.

Але стара Фенчучка не забуває ряду в ґаздівстві, бо вона вже двацять рік і один ґаздинею. Вона бере в одну руку вязочку паші а в другу дійницю, тай іде на царинку ід білуни. Іде тай роздумує, чи лишити сегоднішне молоко на сметанку, чи понести до Берчихи, тай сире продати, аби впрятати грошиків на сьвічку ід Богородиці. Вона-ж церковна сестриця. Приходить ід корові, стає, дивить ся, дивить, тай своїм очам не вірить. І пашу і дійницю пустила з рук, так розлютила ся.

— Ссав бис кров, та бис ссав! — крикнула вона насамперед так само, як кричить на бичка-ласійка, як сей без її призволу доберет ся до маминих дійок. Слідом за тим прискочила до Юри, що клячів і ссав без памяти, вхопила за волосе тай перевернула горілиць назад.

— То ти котюго? Та ти онь мені молоко мем красти? Злодюго! Ти до корови вже береш ся, рабувати мене хочеш, рабувати, рабувати? — зойкала вона на все горло тай гупала Юру, куди виділа: по твар, по ногах, по череві. Відтак узяла за кучму, піднесла у повітре тай гевкнула ним назад до землі. Корова тим часом уступила ся із давнього місця, підійшла до полишеної вязки паші, тай спокійно собі заїдала. Фенчучці се додавало ще більше злости. Вона взяла вдруге Юру за чупер тай знов піднесла. Юра тепер наче-б зі сну пробудив ся. Доси він не тямив, що з ним діеть ся. Фенчучка його гупала, а він не відізвав ся, ні ворухнув ся. Тепер пізнав він заслинену тварь Фенчучки, пізнав і став плакати й випрошувати ся так само, як-би відпрошував ся, коли-б його хто наторопом без причини став обкладати штовханцями.

— Нічого не буду, вуйночко, не буду, золота вуйночко, не бу-у-ду.

Фенчучка не слухала його; вона лишила й корову й дійницю і вела за чупер Юру д'хаті та все кляла:

— Повішенику дідьчий, ти мене рабуєш, мой злодюго, рабуєш!

Старий Фенчук зачув з хати жінчин крик, вибіг ід воротам і гукнув:

— Мой Насте, мо' а шо там таке!

— Таже адї ми в хаті, а цес злодюга нас на пни обкрадає! — відповідала верескливо Фенчучка.

— Ей, деж би? Та дес го найшла?

— Таже адї приссав ся до корови, як кліш, тай гет виссав молоко.

На се жіноче пояснене плюнув Фенчук у долоні, відтворив скоро лїсу, побіг як хлопець напротив жінки, хапнув за руку Юру тай по лици: повх, то відси, то відти. І Юра по хвилинці голоснійше заголосив і покірнійше став випрошувати ся:

— Любчику, вуєчку, не буду, ніколи не буду, поки жити буду!...

— Мо-о-ой! Я злодія умію вчити! — грозив старий ведучи його за вухо наперед хати.

А Фенчучка не переставала зойкувати:

— Гей люди добрі, люди добрі, серед білої днини краде, з перед очий краде!

То так голосно вона кричала, що всї сусїди стали збігати ся, як на який дивогляд.

Фенчук ще раз потряс Юрою, заскреготав зубами і ще раз погрозив:

— Мой! Я тебе раз навчу! Насте, а йдино принеси ножиці з хати.

Настя ще розповідала уривками сусідам, як вона ймила „злодія", а відтак аж пішла по ножиці і все кляла, зойкувала.

— Обстричи злодія, обстричи! — кричали сусіди, що догадали ся, на що Фенчук сказав жінці винести ножиці.

Юрі поллялись сльози цюрком; він запищав не своїми голосами. Він знав, що головних злодіїв стрижуть у селї, знав, що то великий сором і тому не стямив ся від плачу.

Але Фенчучка винесла ножиці і подала старому. Сусіди в мить ухопили його за руки і ціпко тримали, а Фенчук стриг Юрови гичку при самім тілі ще коротше, як стрижеть ся вівці на весні.

То такий зойк звів ся, як його стригли, гейби в горшку пражило ся. Ті, що його тримають, кленуть усїма клятьбами, якими звичайно кленеть ся злодія; Настя ще голоснійше клене, Юра лише час до часу йойкає захрипливим, сплаканим голосом. А ті, що не мали иньшої роботи, ходять по вулиці і повістують на допити з верхів бадікам цілу подію. Вони кладуть коло рота обі долоні і кричать:

— Злодія ймили-сми!

— — — — — — — — —

— Юра Приймакового!

— — — — — — — — —

— Ага, того вишкіреного!

---

*) воловід.
**) худоби.
***) здезертирував.
****) накоріпок.
*****) часть.

Що то є революция?

Цілею кождої революциї є викликати зміну даного стану річи. А що ніхто на сьвіті не бажає знищити того, що є для него добре і користне, бо то було-би против натури, то ясним є, що ті, що зміряють до революциї або й роблять революцию, можуть лише бути люде невдоволені з істнуючих порядків, з істнуючих відносин житя. Кому серед тих відносин є добре і не бракне му при них нічого, той — винявши хиба не много одиниць шляхотнійших, котрі близьньому жичать ліпше, з засади, всегда є ворогом всіляких змін, переворотів революциї. Найбільшим апостолом революциї є звичайно голодний і пустий жолудок. Він перший кидає в сьвіт гасло, перший будить ся против істнуючому „порядкови". Щасливий властитель, у котрого жолудок ситий, котрий дістає реґулярно свої порциї і всегда всього має подостатком, не відчуває ніколи потреби зміни, революциї. Пощо авантуровати ся? Коли в гарнім покою так тепло, а кухар готує смачний обід, і жите пливе так розкішно!... Милий Боже, чогож більше жадати? А що там недалеко його стоїть мізерна буда, а в тій буді вмирає з голоду нуждар, то — ну, то вже такий „порядок річий"...

Старожитний поет Ovidius так меньше більше малює блаженне жите перших людей:

„На початку був вік золотий. Кодексів ані таблиць з грізними написами не було, володїтелів ані судиїв не знано, кари ані страхи не істнували. Не було поміж людьми ані висших, ані низших, ані ліпших ані гірших; всі були рівні, всі уживали дарів Божих спільно і всі були безпечні і щасливі. Але не довго тревав такий час. Було добре, а таки знайшли ся люде, що бажали того щастя еще більше. І та жажда попсула з часом всьо, а по віку золотім зістала тілько згадка".

Нема причини, щоби уважати сей опис за плід фантазиї. Дорогий Сотворитель кинув на той сьвіт своєю долонею тілько ласк і тілько розсипав в нїм своїх дарів, що всі люди могли-би мати їх подостатком і жити в щастю. Не поскупив ані хліба, ані місця, ані землі, ані воздуху. Дав всього і не забув о нічім. Але людскість не пішла дорогою вказаною їй Сотворителем. Одні, гнані жаждою захланности, забрали з тих дарів за богато, инші дивлячи ся на ті грабежи рівнодушно, лишили ся остаточно при самих тілько окрухах. Там пиха і вигоди — ту недостаток і нужда. Право Боже, котре словами „не убивай" наказувало взаїмну любов, зістало небавом забуте; на его місце ввійшло право сили; помежи синами одної матери настав переділ, при якім у горі найшлись богачі і володїтелї, а на долї — маси нуждарів і неволя... І той переділ названо облудно „порядком річей". Але в серцях видідичених тлїло все почуте тих кривд і несправедливости завдане їм їх „старшими братьми". Алеж ті „старші брати" уміли все тримати то почуте в зелїзних рамах і зробити его для себе нешкідливим. Доки „старші брати" мали батіг, доти вдержували „сьвятий обовязок". А коли та оборона з часом вже не вистарчала і заворушеня ставались щораз сильнійші, то придумувано усе нові і нові способи, щоб ті заворушеня, щоб тих бурителїв „порядку" придусити. А на поміч взивано ще й Бога.

„Всьо що маємо походить з ласки Бога. Єго мудрости подобало ся, що одні суть бідні а другі богаті. Бурити той лад — то значить буритись против волї Бога. З волею Божою треба годити ся. Кого

Бог поставив на вистім місці, тому низші винні послух і пошану. Кара за непослух — пекло, місце вічних мук. А усі терпіня на сій земли і голод, і нужда, і недостаток є нічим супроти терпінь, які вас ждуть в пеклі. Мудрости Божій подобало ся вже так, що одні суть бідні а другі богаті і тому порядкови не треба противитись".

І не завели ся сї облудники. На бідні маси мілідиченых впав страх, скарга на устах їм завмерае і понесли ярмо з „божої волі". І з чоловіка сотвореного до щастя і вільности, зробилась вкінци „робуча худоба".

Вільно було тоту „худобу" морити голодом, бити нагайкою, катовати, або й як понадобить ся — вбити.

Через сотки літ оборонці такого „ладу" складали права собі і тим, що там у дуже. Провадили війни — громадили маєтки, що витворювала їм мозолистими руками темна товпа і панувала золота „гармонія". Та прийшов час, що сказала собі товпа, що не такий чорт страшний, як його малюють... Усім нараз якби ясний луч сонця продер ся в їх темні голови, та думка посилалась з уст до уст, і — „золота гармонія" зпсулась. Злуда „ладу" почала розплыватись... Помежи горсткою можних а міліонами покривджених виринають щораз частійше непорозуміне, невдоволене щораз змагаєсь, стаєсь сильнійшим і нераз зриваєсь і по довгім відданьстві розпочинаєсь борба о хліб, о права, о молоштану справедливість.

Апостолам „сьвятого порядку" подобало ся назвати сю борбу революцією, а упоминаючих ся о хліб і о права для себе революціонерами. Нема найменчої потреби відпекуватись тої назви. Чи оклики за хлібом і за людским житем назве хтось слушною боротьбою, чи революцією, або хочби й навіть ділом чорта, то остаточно самої річи нічо не змінить. Ту зажним є сам факт, що така борба почалась, і розпочавшись треває непереранно по нинїшний день. По одній стороні стоять узброєні в капітал і багнети можні — по другій несчислені ряди позбавленних всього бідаків. Тамті старають ся істнуючий „порядок" вздержати, бо їм з ним добре — сї, старають ся його знищити, бо при нїм годї їм дальше жити. І помиляють ся дуже ті всї легкодушні, що думають, що прецінь можна якусь лїпшу долю вижебрати, прозьбами виволити. Покора небеса пробивае, але не мае приступу до затверділого серця ситого. Ту треба ждати.

Помимо того, що у нас все еще покутує нещасна думка, що буритись проти ряду, проти істнуючого ладу, проти істнуючих писаних прав і т. д. є бунтом против Бога і непростимим гріхом, то однак під натиском бючої в очи нужди і грізних окликів за хлібом і за справедливійшим порядком опінія публична починає остаточно годити ся в засаді, що ті жаданя суть слушні і що „щось треба на то порадити". Сук тілько в тім, що і як.

Що тим масам належить ся якась лїпша доля і лїпші условини житя, на то вже згодили ся рад-нерад оборонці сего „віками осьвяченого ладу". Ходить теперь о те, щоби при тих „реформах", які стались конечні — як найменче від себе „жертвувати", як найменче тії товпі дати. І осею нинїшної політики не есть вже нич иншого, тілько квестія звідки і кілько.

Але боронителї „ладу", котрі в своїм посїданю мають майже всї добра землї і котрі очивидно не раді б нїчого з тих дібр уділяти, знайшли на ті питаня такі збавляючі ради: „Сидїти тихо і молити ся. Добрий Бог, котрий, дав нам, дасть і вам. В небі есть еще богато хліба. Призначенем чоловіка є праця. Хто не заробляє досить через 10 годин, нехай працює два рази так довго. Чим коротший спочинок, тим лїпше. Коли вдома біда і брак страви, пішли до праці свої діти. Школа не заяць. Соломонами не можемо бути всї. Подїл дібр то мрія. Тілько з неба може прийти якась поміч і там ся тілько треба звертати. Ви есьте за дурні, абисьте собою радили, ми отже мусимо всегда вами радити."

Поки ще вистарчало „сидїти тихо", там очивидно мішок був замкнений, скоро однак революціонери показались такими зухвальними, там — нема ради, „треба таки тим бестіям щось дати."

Революція мае ще богато перед собою до діла, нім буде можна сказати, що віковії кривди зістали вже вирівнані і що справедливість запанувала між людьми. І не мож еще визначити часу, коли та ясна звьізда — зьвізда визволу і свободи — заблисне людскости в повнім блеску і служити її буде як дороговказ. Та щоби покривджені осягли колись ту правду на земли, мусять найперше самі зреволюціонізоватись і перечистити усї свої дотеперішні погляди і думки.

Нехай держать ся передовсїм тих думок і нїколи їх не покидають:

Всї люде сотворені на образ і подобіє Боже.

Всї люде суть рівні.

Земля враз зі всїма своїми богацтвами призначена зарівно для всїх людий.

Право до житя і до щастя мае кождий чоловік.

Громаджене богацтв на шкоду ближнього есть грїхом.

Упоминати ся о свої права є обовязком кождого чоловіка.

Так званий „віками осьвячений лад" не є ділом Божим, але ділом людий.

Що люди створили, то можна змінити.

Що одним вільно було зробити, то другим вільно хочби й знищити, коли се їм шкідливе.

Бог не хотів сего, щоби оден носив на голові золоту корону, а другий подерту шапку.

Треба завести такий лад, в якім люди могли-б радіти ся любовію і жити як братя.

Єсли один працює в потї чола і не мае нічого, а другий вилежуесь до волї і згортає богатства, то се є доказ, що такий „порядок" є злочинном і рабунком і його треба знищити.

Переповів М. Поляк.

ДОПИСИ.

З Buffalo, N. Y.

У нас не богато доброго. Робота йде добре. Людей призбиралось богато — а порядку в громаді руській трудно дочекати ся.

Недавно, бо 6. с. м. приїхав до нас, на запрошене комітету церковного, о. Н. Дмитрів. Рано були ми присутні на Сл. Божій — а вечером відбув ся мітинг парохіяльний, на котрім було присутних около 40 членів громади церковної з Black Rock і делеґати з E. Buffalo. На тім мітинґу вибрано слїдуючий новий уряд:

Предс. Іван Бурштин, заступник Петро Коваль, секретар Гриць Видиш, касієр Онуфер Ґузий, видїлові: Семко Максимик, Іван Гарагус. Крім тих урядників вибрано еще шїстьох колекторів.

Ухвалено, щоб з людьми з E. Buffalo, котрі вже вибудовали церковцю, згідно поступати і старати ся о свого власного священика. Таки на тім мітинґу упрошено одноголосно о. Гривнака, щоб обняв орґанізацію парохії в Buffalo, N. Y.

Делеґати від церкви з E. Buffalo скаржили ся, що в їх церкві суть великі і згіршаючі непорядки. Логи купили і дали морґіч на будову церкви: Николай Буката і Василь Шелест. Тимчасом о. Заклиньский господарує на свою руку. Колектує по всюди грошї — ховає до свої кишенї, а всї білі мають сплачовати тих двох людей, що купили за свої грошї лоти і дали поруку за будівлю церкви. Дуже нашим людям не подобаєсь то, що айриский бішоп тай польскі і німецкі ксьондзи взяли ся за опікунів нашої церкви. — Ті вороги нашої народности і нашого обряду! Треба мати надію, що як прийде до Бофало щирий священик — парохія там може стати в кількох літах не послідною поміж рускими парохіями в Америці. На разі треба терпеливости і розуму. Я думаю, що вибраний на сей рік комітет церковний на Black Rock дає всякую запоруку, що справи его повірені переведе енергічно, розумно і чесно — а Русини з Іст Бофало збувши ся своїх чираків зможуть в згоді прийти до ладу і порядку.

Сусїд.

З Philadelphia, Pa.

В Суботу дня 17. Лютого с. р. мали тутешні Русини нагоду побачати перше руске театральне представлене, устроєне за старанем „Читальнї Просьвіти". Представлене, получене з сьпівами і декламаціями, випало дуже добре, лиш на жаль людей було дуже мало. Видно, що тутешні Русини ще не пізнали вартости таких аматорских вечерків, но за то присутні убавились до волї. Насамперед віддекламовала п-на А. Васильців ст. „Бють пороги, місяць сходить"; п. І. Кречковский відсьпівав сольо „Стоїть гора висока", за що нагороджено його гучними оплесками. За ним віддекламовав дуже удачно п. С. Басарабович ст. „Пустота молодця Яреми". „До руских робітників" віддек. п. С. Демків, а за ним сьпівав сольо п. С. Басарабович. Опісля наступило театральне представлене. Відограно одноактову комедію п. з. „Сатана в бочці". Грали слїдуючі особи: Хома, селянин — п. М. Поляк; Феська его друга жена — п-а Ю. Оріхівска; Василь мірочник — п. І. Кречковский; Медовий сват Хоми — п. П. Росолович. Зараз при початку видно було на лицях слухачів вдоволене, коли побачили на сцені Феську в рускім народнім строю з ручною роботою в руках, — а треба знати, що ся аматорка грала свою ролю так досконало, гейби на сцені виросла. Тож само і другі аматори відіграли дуже добре свої ролї, в загалї цїла комедія була відограна так красно, що сьміло можнаб сказати, що се грали справдїшні професіональні актори, а не аматори, що перший раз виступали на сцені.

По представленю відсьпівали ще аматори пісню: „Який то вітер шумний грає". Ся мужицка пісня так сподобалась гостям, що сьпіваки були змушені в друге вийти на сцену і пісню продовжати. При кінци п. І. Кречковский подякував присутним і вияснив на яку цїль іде дохід з сего вечерка. За сим музика заграла, а весела молодїж пустилась охочо в танець, при чім забавлялись до пізної ночи.

Участник.

З Мт. Кармел, Па.

Дня 15-го с. м. відбулось в Мікаду представлене „Сатана в бочці"! Не очікуючи чи хто з наших Русинів-патріотів донесе що о тім в дописи, постановила я сама подати обширнійший образок тої працї наших патріотів в Мікаду.

Коли я довідала ся, яка там передше панувала темнота а як там тепер почали наші люде рушати ся — не могла вздержати ся, щоби не відвідати їх при нагоді представленя „Сатана в бочці". І можу сьміло сказати, що я чула про теперішних Русинів в Мікаду, є чиста правда. Саме представлене випало знаменито, актори зі своїми ролями вивязали ся дуже добре, а сопранове сольо „Ой не сьвіти місяченьку" — відсьпівала п-на А. Шквір дуже красно. Цїла саля була переповнена слухачами так, що ледво мож було усїх помістити. Та на жаль мушу ту зазначити, що тамошнього руского священика на тім представленю не було, мимо того, що жадної перешкоди не мав. А прецїнь він повинен би стояти на чолї народа, мае протерти тому темному народови очи, збудити його зі сну, просьвітити. Не оборонятесь отче тим, що ви в церкві працюєте, бо ви, коли посьвятили ся для народу, маєте працювати не лише в церкві, але і поза церквою. Єсли ви жалуєте йому своїх наук, то від кого маємо ждати, щоби провадив той нарід? Чи від тих майнерів, що сьвіта Божого не видять, що як той хробак під землею мучить ся для того кусника хліба, та й на вас, бо й вам мусить дати — бодай кводра... Опамятесь отче, не робіть ганьби Русинам!

А тепер я руска женщина кличу до вас Русини: берім ся до праці, не закладаймо рук, не дармуймо, коли маємо вільну хвилю. Закладайте читальні, орґанізуйте ся до просьвіти, пошукуйте добрих дяко-учителів, щоби уміли ваших дїтий учити, щоби закладали „хори" і т. д. і ся зберемо всї сили і всї будемо одної гадки, тогди сьміло і твердо будем могли сказати: ми Боже з тобою йдемо до бою, за правду, волю і закон твій; і сто раз впавши і сто раз вставши, встанемо в правдї і волї сьвятій! М. Х.

ПОДЯКА.

McAdoo, Pa., Feb. 20, 1096.

Дня 15-го Февруара с. р. відбулось у нас театральне представлене і „Концерт" получений з бальом. Як удалось „представлене" і „Концерт" критикувати сам не можу, здаю то на чужосторонних патріотичних людей, котрі були ласкаві із далекои сторони до нас прибути.

Маю честь подякувати тим гостям з Мт. Кармел за їх чесну руску повинність, що не жалували своїх трудів і так великих видатків, і на мое запрошене були ласкаві прийти на наш Вечерок. Именно дякую п-нї М. Хомяковій і їх двом доненькам: п-нам Салеї і Марії, п. Т. Позняньскому (тепер дякоучителеви в Мт. Кармел), п. Ів. Хомяков, п. Мазеляново и прочим, котрі були ласкаві прийти. Най Вам Бог стократно нагородить за Ваші труди, і за Ваш патріотизм.

Наша дума наша слава
Не вмре не загине!

З поважанем
Михайло Бабій.

Жертви на Боєвий фонд в Америці.

Scranton, Pa.

1) Ів. Ардан $10.00

Ramey, Pa.

2) На балю Брацтва ч. 38 в Соєдиненію зложили гості на Боєвий фонд в старім краю 7.65

(Жертвували слїдуючі: о. П. Понятишин 2 дол., Иосиф Ялечко 1 дол., Т. Барна, П. Качур, Н. Лазорищак, І. Бунга, мол., І. Чулак. Гр. Дутко, Я. Джвір, Гр. Барна, М. Куляшко, Елисавета Поляшко, И. Бабей, Пр. Плаконь. Лешко Кость, Ів. Бабей по 25 цнт., М. Ломянек 50 цнт., М. Стефанчик 20 цнт., П. Тима 15 цнт., Мих. Кордияк. Ст. Михалко, Ю. Самборскій по 10 цнт.)

Jersey City, N. J.

3) Николай Пупчик зібрав на боєвий фонд в Галичині 11.00

(Офірували слїдуючі: К. Кирчів С. Салюк, Д. Голод, М. Гудак по 1 д., М. Пупчик. І. Падла. Я. Руданич, П. Гудак, Мик. Гудак. К. Каленич, Ст. Феціца, Ст. Міляновић, Ю. Мацяк, Г. Когут, М. Келичава, Л. Павелчак по 50 цнт., А. Сандович і К. Сандович по 25 цнт.)

Shamokin, Pa.

4) Ал. Шаршонь на боєвий фонд в Галичині офірував 1.00

Ansonia, Conn.

5) Гринько Мостовий на боєвий фонд в Галичині жертвував 1.00

Попередно зібрано 1.00

Разом $31.65

Честь і слава патріотам, що спішать на поміч своїм братям в Галичині в борбі за справедливе право!

о. Іван Велигорский, секретар.
25 Chestnut Str.
Yonkers, N. Y.

„SVOBODA"
(LIBERTY)
HE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879

„Свобода"

часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$2.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ...$2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ...$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу" через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1. Львôвъ.

Оплачувати газету треба все-гда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або через експресовый, або почтовый money order (моня ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або агента на експресовôмъ офисѣ, пошлить намъ, бо безъ того мы не годни грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA"
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы єго адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Замѣтки.

Сего року вôдбудесь конвенція „Союза". Добре було бы, абы члены „Союза" вже теперь обговорювали на своихъ мітингахъ, якъ бы поправити статутъ „Союза" та позаводити такі порядки, щобы ся наша організація приносила якъ найбôльше добра своимъ членамъ. Обговорюване сихъ справъ вже теперь, завчасу, може выйти хиба лише на корысть „Союзови".

— — —

П. Гр. Крайкôвскій въ Едмонтонъ, Алта, въ Канадѣ, що зôбравъ на Украйньску Революційну Партію не лишь мѣжь своими, але мѣжь Англиками, Айрищами, Италійцями и др. высше 32 доляровъ, показавъ наглядно, що може зробити одиниця для певнои справы, єли возьмесь до неѣ енергічно и не жалує свого труду. Єслибъ мы мали въ Америцѣ бодай 100 такихъ Крайкôвскихъ, то нашъ фондъ зôбраный на Революційну Украиньску Партію выносивъ бы днесь не пôвтретя сотки — а що найменше $3,225,00!

— — —

Сумно... Складки на Боєвый Фондъ въ Галичинѣ идуть дуже пиняво. И коли галицкі Русины помимо заборонъ та пересль͏дуваннь усякихъ старостôвъ склыкають сотки вѣчь на якихъ бувае якъ до 50 тысячь народа, то Русины американьскі, котрымъ вôльно сходитись коли лишь захотять, не здобулись досі анѣ на одно хочь-бы наменче вѣче. Невжежь мае такъ бути и дальше? Добребъ було, абы въ виду величезныхъ просторôвъ на якихъ живуть тутъ Русины, не ждати на загальне руско-американьске вѣче, але абы всюды де живуть Русины робити невеликі вѣча и збирати на нихъ жертвы на Боєвый Фондъ. А грошей треба немало.

На весну, якъ доносять намъ зъ краю, почнесь мабуть въ Галичинѣ величезный рôльничій страйкъ проти польскихъ панôвъ, тожь треба зôбрати грошѣ на пôдмогу страйкарамъ, абы мали зъ чого жити та не мусѣли скебувати.

Американьскій рускій робôтники не повинні также ждати ажь поки вѣче не скличе священикъ або хтось зъ інтелігентôвъ, але повинні самі братись до роботы.

Буде Конгресъ.

Редакція „Свободы" одержала ось яке письмо:

„Почтенная Редакціе!

Экзекут. Комитетъ. Гр. Каѳ. Церковно-Народнаго Собранія на засѣданіи своемъ подержаномъ 20. Февр. 1906 въ McKeesport, Pa. беручи въ вниманіе, что упорядкованіе церковныхъ дѣлъ потребное есть; что есіе вся американская Гр. Кат. Русь — а не токмо одна партія какъ Ап. Делегатъ казалъ — желаетъ, и 46 матерны и дочерны церкви такое желаніе открованно изъявили; что къ сему движенію всѣ Румуне, Хорваты, Итало-Греки присовокупятся: Ухвалилъ что въ слѣдствіе опредѣленія Апост. Делегата отроченъ Конгрессъ подержанъ будеть 13-го Марта г. 1906 въ New York, N. Y. и то неотмѣнно, хотяй бы явное запрещеніе пришло отъ Ап. Делегата.

Богослуженіе тотчасъ будеть кончити ся въ Гр. Каѳ. Церкви Св. Юрія въ New York, N. Y.

Въ надѣѣ, что Вы одобряете продолженіе дѣла и для успѣха ч. читателей Вашихъ возбуджати будете прошу сіе въ Вашой газетѣ напечатати.

Соединными силами побѣдимъ!

Съ почтеніемъ
Duquene, Pa., 21 Feb. 1906.

От. Йосифъ П. Ганула, письмоводъ Экз. Комит.".

Чи буде страйкъ?

Минулого тыждня комітетъ майнерôвъ вôдъ твердого угля працювавъ въ Ню Йорку дальше надъ жаданями майнерôвъ, які мае предложити компаністамъ, а президентъ Мичелъ выѣхавъ до Питсбурга, щобы установити тимчасовый урядъ на мѣсце скиненого питсбурскою конвенціею Долена и другихъ урядникôвъ, що ишли проти Мичела и тримають зъ компаністами. Доленъ не хоче пôддатися, уступити зъ свого уряду и вôдкликавъ ся до суду, через що клопôтъ сей не скоро скôнчить ся и се дуже на руку компаністамъ. За те всѣ майнеры обурені проти него а майнерска конвенція въ стейтѣ Илінойсъ оголосила его зрадникомъ.

Коли Мичелъ бувъ въ Питсбургу, газеты розпустили поголоску, що Мичелъ сказавъ, що при твердôмъ углю не буде страйку хиба при мягкôмъ. Мичелъ заперечивъ сю поголоску, кажучи, що нѣчого подôбного вôнъ не говоривъ.

Жаданя майнерôвъ вôдъ твердого угля зôстали предложені компаністамъ сего тыждня. Жаданя ті заключають въ собѣ признане юніи, 8 годинный день праці, 10-процентову пôдвышку и роздѣлъ одного мирового суду на три дистриктовій. Комітетъ компаністôвъ мавъ въ Середу розглядати сі жаданя и дати свою вôдповѣдь. Певна рѣчь, що компаністы не схочуть пристати на всѣ ті жаданя, але се не выключае можливости полагоды, бо майнеры також дещо уступлять. Положене компаністôвъ вôдъ твердого угля є дуже добре, бо мають подостаткомъ угля, а запотребоване на него мале, такъ, що навить колибъ не было страйку, майны за якійсь часъ будуть слабо робити.

Рôвночасно идуть переговоры мѣжь Мичеломъ а компаністами вôдъ мягкого угля. Була навить поголоска, що декотрі компаністы вôдъ мягкого угля хочуть дати робôтникамъ 5½ процентову пôдвышку и зробити угоду на оденъ рôкъ. Сему заперечивъ предсѣдатель компаністôвъ вôдъ мягкого угля, однакъ чи се правда не знати, бо такъ урядники юніи якъ и компаністы держать все въ найбôльшôй тайнѣ. Представителѣ майнерôвъ зъ Индіяна, Огайо и Илинойсъ зôстали покликані через Мичела до Ню Йорку, де вôдбувають ся всѣ нарады.

Секретарь юніи Вилсонъ сказавъ публично, що 1-го Апрѣля не буде загального углевого страйку.

Президентъ Мичелъ потвердивъ се кажучи, що вôнъ думае такъ само.

Президентъ Рузвельтъ знова замѣшавъ ся до переговорôвъ мѣжь компаністами а майнерами. Вôнъ написавъ листъ до Мичела, въ котрôмъ высказуе бажане, щобы ті переговоры скôнчились взаимною угодою. Ввиду того Мичелъ скличе ще одну конвенцію майнерску правдоподôбно на день 15-го Марта до Индіянополисъ, въ надѣѣ, що може удасть ся вôдвернути страйкъ.

Словомъ, є выгляды на марне полагоджене мѣжь майнерами а компаністами такъ при твердôмъ якъ и при мягкôмъ углю, але на певно сказати чи буде страйкъ або не буде, теперь еще нѣхто не може. Все залежить вôдъ того, о скôлько одна и друга сторона покажесь уступчивою и вырозумѣлою на вымоги другои.

Майнерамъ не остае нѣчого иншого до роботы якъ лише организуватись и организуватись, бо чимъ лѣпше будуть зъорганізовані, тимъ менчою буде правдоподôбность страйку, и чимъ лѣпше будуть зъорганізовані, тимъ скорше закôнчить ся страйкъ въ разѣ, єслибъ його нѣякъ не можь было оминути.

20.000 фармъ на продажь!

Міністерство рôльництва державы Ню-Йоркъ выдало книжку въ якôй пише, що въ ню-йорскôмъ стейтѣ є на продажь 20.000 фармъ та що неменче якъ 50 000 робôтникôвъ могуть найти роботу на фармахъ въ нюйорскôмъ стейтѣ. Въ книжочцѣ тôй є списъ около 1,700 фармъ положеныхъ въ рôжныхъ сторонахъ стейту, також ихъ цѣны, условія продажи и описъ, скôлько занимають землѣ и якоѣ, які мають будынки, якъ далеко вôдъ почты, вôдъ желѣзницѣ и т. п.

Звертаемъ увагу нашихъ читачѣвъ на сю книжочку тимъ бôльше, що теперь наближаесь весна, що многі люде думають куповати фармы и стати независимыми и не жити въ всегдашнôмъ страху передъ страйками, безробôтємъ, калѣцтвомъ и т. п. На нашу думку нашихъ людей повинні заінтересовати ті фармы ще и тому, що всѣ они лежать недалеко вôдъ тихъ мѣсць де живуть Русины, не треба до нихъ ѣхати тисячѣ миль и платити за желѣзницю грубі грошѣ. Що всѣ ті фармы лежать въ высоко-культурнôмъ ню-йорскôмъ стейтѣ, де повно школъ, повно желѣзныхъ дорôгъ, де великі мѣста и все що вродить ся на фармѣ можна легко продати и за добрі грошѣ. А що найголовнѣйше то се, що декотрі зъ тихъ фармъ можна дôстати на спôлку, инші въ аренду, а ті, що є на продажь, можна дôстати за дуже низку цѣну и на сплату на довгі роки. Треба знати еще и се, що земля на тихъ фармахъ не є спустошена, але взагалѣ добра, що майже на всѣхъ фармахъ є добрі будынки и фенсы, добра вода, досыть дерева на свою потребу и майже кожда фарма мае садъ коло хаты. Земля надаесь найлѣпше до молочного господарства и хову дробю. Цѣны за молоко, сыръ и масло що року идуть въ гору, рôвножь и цѣны за ярины, дрôбъ и яйця. Сѣють пшеницю, ячмѣнь, жито, овесъ, гречку, бандурки; денегде годують бруєквины (peaches) и виноградъ. Пôдсоне въ ню-йорскôмъ стейтѣ таке якъ краю — нема нѣ великихъ спекъ, нѣ великихъ морозôвъ. Загаломъ треба сказати, що если котрый Русинъ хоче купити фарму и газдувати, то не повиненъ шукати десь далеко за тимъ чого нема и тратити великі грошѣ на желѣзницѣ, щобы опôсля найтись на пустарахъ, де не може анѣ выховувати дѣтей, анѣ жити зъ своими людьми, анѣ продавати сего, що ему удасть ся — але повиненъ купити собѣ фарму въ нюйорскôмъ стейтѣ.

Та неоденъ може поспитати: „Єсли оно все такъ добре, чомужь ажь 20.000 фармерôвъ пôшли вже або хочуть деинде шукати щастя?"

Причины сего дуже простi. Усѣ ті фармы власность Американцѣвъ. Американьска жѣнка або дочка не хоче на фармѣ працювати, через що єѣ чоловѣкъ мусить наймати робôтникôвъ и через те его доходъ зъ фармы малѣе. Дальше, молодѣжь, дочки и сыны фармерôвъ, не хочуть на фармахъ сидѣти, але тягнуть ся до мѣстъ, до працѣ по офисахъ и ин. через що родичѣ ихъ постарѣвши ся мусять опускати фармы, бо не могуть собѣ самі дати рады. Декотрі знова фармеры доробившись на фармѣ гроша, покидають фарму и йдуть до мѣста, беруть ся до бизнесу. Вкôнци многі зъ нихъ не знають, що „всюды добре де насъ нема" и начитавшись рôжныхъ оголошень широкыхъ желѣзничими компаніями про дешеві або и зовсѣмъ вôльні землѣ на далекихъ Вестахъ и въ Канадѣ продають землю абы дôстатись до того мнимого раю. Ось причины, чому є тôлько землѣ на продажь въ нюйорскôмъ стейтѣ.

Еще мусимо звернути увагу нашихъ читачѣвъ, що мы нѣкого не намавляемо, абы куповавъ ті фармы, що ся статя не є жадне оголошене, але написали ее для добра нашихъ читачѣвъ, абы звернути ихъ увагу на рѣчь для нихъ корыстну, абы Русины довѣдались про сі землѣ вже теперь, а не тодѣ, коли другі народности позабирають що лѣпше.

Хто хотѣвъ бы дôстати за дармо сю книжку, въ котрôй списані около 1.700 фармъ, нехай напише такій листъ:

Мѣсцевость, мѣсяць, день, 1906.

Department of Agriculture,
Albany, N. Y.
Gentlemen:

Kindly mail me your Bulletin No. 1 containing list of farms for sale in New York State.

Yours truly,
(тутъ подати свôй докладный адресъ).

Коли дôстанете сю книжку, перегляньте єѣ докладно и если знайдете фарму, яку хотѣли бысьте купити, вырентувати або взяти на спôлку, тодѣ напишѣть знова такій листъ:

Мѣсцевость, мѣсяць, день, 1906.

Department of Agriculture,
Albany, N. Y.
Gentlemen:

Kindly give me addresses of owners of farms No. (тутъ подати нумеръ фармъ, які вамъ подобались; кожда фарма мае свôй нумеръ). I should like to buy one. Або єли хочете вырентовати напишѣть to rent one, а єли взяти на спôлку, to work one on shares.

Yours truly,
(Свôй докладный адресъ).

Єслибъ вы хотѣли лише робити на фармѣ за робôтника, то пишѣть такъ:

Мѣсцевость, мѣсяць, день, 1906.

Department of Agriculture,
Albany, N. Y.
Gentlemen:

Kindly advise me where I could get work as a farm-hand and what wages I am likely to get.

Yours truly,
Докладный адресъ.

Вкôнци подаемъ вамъ значѣне декотрыхъ англійскихъ слôвъ, щобысьте могли сю книжочку легче зрозумѣти.

acres, акрôвъ
adapted, надаесь
all, весь, цѣлый
and, и або а
balance, решта
balance mortgage, решта на іпотеку
balance on time, решта на сплату
balance to suit purchaser, решта грошей на сплату на такій часъ, якъ хоче той, що купивъ
barn, шопа
board fences, деревляні штахеты
both и одно и друге, оба
brook, потôкъ
by, через, при помочи
can be bought, можна купити
cash, готôвкою
clay, глина
dairying, молочне господарство
dairy farm, молочна фарма
each, кождый
easy terms, на приступныхъ условіяхъ
farm, фарма, газдôвство
fenced, огородженый
fences, плоты
from, вôдъ
fruit, овочѣ
granary, шпихлѣръ
gravel, шутеръ
half down, половина грошей зъ горы (нашередъ)
hall, сѣни
hen house, курникъ
house, хата
in, въ
in fair condition, въ досыть добрôмъ станѣ
in first class condition, въ дуже добрôмъ станѣ
in good condition, въ гарнôмъ станѣ
in poor condition, въ лихôмъ станѣ
land, земля
large, великій
level, рôвный
loam, чорноземъ
meadow, лука
medium size, середнои величины
miles, миль
new, новый
no, нѣ
no barn, нема шопы
no house, нема хаты
on, на
outbuildings, господарскі будынки
part cash, часть готôвкою
pasture, пасовиско
per acre, за акръ
post office, почта
price, цѣна
productive, урожайный
raising, годôвля
rooms, комнаты
sheep raising, годôвля овець
small, малый
soil, грунтъ
spring, жерело
station, стація желѣзнича
stock, худоба
tillable, управный
timber, лѣсъ
to, до
tools, знаряды
very, дуже
watered, наводнювана
well, керниця
well located, въ добрôмъ положеню
wire, дрôтяный
yellow, жовтый.

Лист изъ Старого краю

Руське всенародне віче у Львові,

яке відбуло ся 2. лютого с. р. дало польсько-шляхотським ґазетам нагоду знов показати свою „любов" до Русинів. Всї польсько-шляхотські ґазети старали ся зменьшити значінє того віча, вписуючи в тій цїли, що на вічу було дуже мало селян, що й ті, що були, не знали, о що ходить і т. д. Як струсь ховає голову в траву, коли чує небезпеку, так і польсько-шляхотська преса хоче вмовити в своїх читачів, що Русини не мають ніякої сили, хоч се не перешкаджає їй писати, що ті самі Русини збирають ся „вирізати Ляхів і Жидів".

Віча в справі виборчої реформи

відбувають ся далї. Перед всенародним вічем у Львові відбув ся по всїх більших містах східної Галичини цїлий ряд окружних віч, а тепер далї відбувають ся віча по всїх місцевостях, де лиш можливе. Біда тільки, що староства не тільки не допускають до публичних віч, але також висилають жандармів з наказом не допускати до довірочних зборів, так що вічевий рух стрічає великі труднощі.

Вічевий рух отвирає по троха очи і тим мазурським хлопам, що осїли в східній Галичині. Польські патріоти старають ся вбити їм в голову, що вони повинні тримати ся з польським дідичем, з польським ксьондзом і з польськими панами за уряд, бо то „jeden naród i jedna wiara", але й вони починають поволи не реконувати ся, що їм треба тримати з руськими хлопами і спільно з ними виступати против усїх хлопських ворогів.

Переслїдування

з боку галицьких судів уже зачинають ся. Скрізь по краю зачинають ся процеси за аґітацію за виборчою реформою; найбільше процесів витоучують судові власти на Поділю, де руські хлопи найбільше свідомі. Очевидно, коли тільки буде можна накрутити якось параґраф, то їх і покарають. Суди в Галичинї все карають остро кождого, хто відважить ся виступити против панованя польської шляхти над руським хлопом.

25. лютого, 1906. М. Л.

Вѣсти зъ Росіи.

Се, що мы подали въ попереднôмъ числѣ „Свободы" про подѣѣ, якй вôдбувають ся теперь на Украинѣ — се дотичить въ рôвнôй мѣрѣ и решта краѣвъ Росіи. Урядъ мстить ся... за се, що народы неволенй нимъ, не выймаючи и самого росийского народу, не хотять фальшивои свободы, свободы на словахъ, а свободы правдивои, яка бы дѣлами выявлялась — то є, повнои свободы слова, зборôвъ, друку — и бурять ся проти тои облудности уряду, що на устахъ все мае солодкй слова, а въ рукахъ, якъ и передше — кнутъ... И коли росийска суспôльность, безнастанно дражнена тою дволичностію уряду, выведена зъ терпцю — зôрвалась наконець, щобъ силою добитись того, що такъ конечно ѣй потреба — щобы вôджити, и наконець справити вже разъ те страшне лихо, въ яке запровадивъ еѣ черезъ вѣкову неволю деспотичный урядъ — стрѣнулась вона зо стороны уряду зъ такою безпримѣрною дикостію и жорстокостію, що дôстаесь враженє, якбы вернулись часы наѣзду Гунôвъ, дикихъ азійскихъ ордъ, що огнемъ и мечемъ нищили усе, що попадалось имъ въ дорогу. Те що дѣялось въ надбалтицкихъ земляхъ, въ Москвѣ, на Кавказѣ, въ центральныхъ ґуберніяхъ — російскихъ, въ ґуберніяхъ украинскихъ, литовскихъ и польскихъ, те читаючи — прямо лякъ збирае, и не выходишь зъ дива, що се може дѣяти ся въ нынѣшныхъ часахъ и въ державѣ, котра себе зачисляе до державъ цивилизованыхъ. Мы будемъ подавати въ „Свободѣ" тй цвѣты культурности росийского уряду, щобъ читателѣ нашѣ знали, до чого може посунути ся дика жажда власти и наживы, — але й зъ другои стороны, щобъ и знали, до якого геройского посвячения способнѣ суть неразъ люде, коли чаша кривдъ, подавана людямъ, перелѣесь черезъ верхъ, и вони въ оборонѣ правъ народу зôрвуть ся до тяжкои борбы зъ кривдителями. Мы ту теперь въ подробнѣ описы одного и другого входити не можемо, а ограничимо ся покищо на загальнôмъ зъображеню тыхъ мукъ, якй переживае теперь уся росийска суспольность, а якй ѣй завдае той власне росийскій урядъ.

Подамо на разѣ лише цифры и то лише за оденъ мѣсяць — Сѣчень! — нехай тй цифры самй вже решта договорять кождому. А вони говорять много... И такъ — кôлько убито людей въ Москвѣ — про се вже навѣть самъ урядъ мовчить... — числять на десять тисячь. А поза Москвою, за той оденъ мѣсяць Сѣчень, убито, якъ то самъ урядъ оголошуе — 1203 людей а тяжко ранено 1624. Щожь до арештованъ — то въ самôмъ Петербурзѣ арештовано 1,716 людей, а по иншихъ мѣстахъ, такъ заповнено тюрмы, що треба було переробляти на тюрмы касарнѣ, а декуды и сего було за мало, и перероблювано на тюрмы приватнѣ домы. Крôмъ сего заборонено 78 часописей а арештовано 58 редакторôвъ... Зъ тихъ 58 арештованыхъ редакторôвъ выпущено на волю 46, але за се вони мусѣли яко поруку за себе зложити урядови 386,500 рубл. Военный станъ заведено въ 62 мѣстахъ, станъ надзвычайнои „охороны" — въ 23 округахъ, зъбльшену („усиленную") охорону — въ 18 округахъ.

Та нехай нѣхто не думае, що то все була якась обôрвана голота, тй на котрыхъ спали отсй кары. Противно се голота, то власнета „чорна сотня", котрою такъ опѣкуе ся урядъ, котру высилае мѣжъ людей, щобъ пôдпоювала ихъ, провокувала, щобы опôсля урядъ мôгъ кинути ся на нихъ, пôслати на нихъ вôйско и зробити — „порядокъ". Карамъ пôдпадае хто инший... Се такй люде, мѣжъ котрыми подибуемо такихъ, якъ ректоръ одеского университету Ярошенко, професоръ харкôвского университету Гредескулъ, членъ харкôвского суду Миклашевскій и рôжнй инший прокуроры и члены судôвъ! Се нарештѣ цѣла московска судова палата, котру усю вôддано пôдъ судъ, за те лише, що осмѣлила ся подати петицію, щобы судамъ вернено незалежность и забезпечено ихъ передъ самоволею и беззаконьствомъ адміністраціи...

И чижь дивувати ся теперь, що при такôй бестіяльности уряду, навѣть найспокôйнѣйшй одиницѣ зъ помѣжъ росийскои суспôльности выступили вже проти него, що та ґрупка невеликого круга людей, що тримала ще зъ урядомъ, усунулась вôдъ него, що навѣть въ самôмъ урядѣ деякимъ одиницямъ выдалось вже все те за много, и вони уступають на бôкъ, не хотячи брати бôльше за все те вôдвѣчальности на себе, и дальше прикладати до всѣхъ тыхъ звѣрствъ своѣ руки. Се два міністры — міністеръ рôльництва Кутлеръ и міністеръ торговлѣ — Тимирязевъ.

А весна зближаесь... а зъ весною и та страшна мара, на згадку котрои усѣмъ и навѣть самому урядови проходить дрощъ по тѣлѣ — се мужицкй бунты... Вже теперь зъ усѣхъ сторôнъ надходять вѣсти о великомъ збуреню мѣжъ селянами, усюды чутя погрозы...

Послѣднй вѣсти доносять о бунтѣ казаньского полку козакôвъ, дальше козакôвъ кубаньскихъ и кавказкихъ.

Що чувати въ свѣтѣ.

Борба угорского парламенту зъ королемъ Францъ-Йосифомъ I. приняла въ послѣднôмъ хвили дуже острый характеръ. Коли угорска коаліція нѣякъ не хотѣла вôдступити вôдъ своихъ жадания, щобы вôйскова команда въ Угорщинѣ була угорска а не нѣмецка, якъ то було дотеперь — Францъ Йосифъ розвязавъ парламентъ и приказавъ ґенералови Нірі обсадити цѣлый будынокъ угорского парламенту въ Будапештѣ вôйскомъ и не впускати тамъ пословъ. Послы запротестували противъ такого неконституційного поступованя короля и выповѣли йому безглядну борбу — на житє и смерть. Розъѣхали ся до своихъ выборчихъ округôвъ и аґитують проти Францъ Йосифа и взывають выборцѣвъ до зôрваня усякои лучности Угорщины зъ Австрією. Вôддане Францъ-Йосифови правительство Фаєрварого загрозило, що закаже всякй зборы и знесе свободу прасы — наколи та аґитація проти Францъ Йосифа и лучности Угорщины зъ Австрією сейчасъ не устане. Въ цѣлôй Угорщинѣ велике заворушенє. Сподѣють ся загально що послѣдный неконституційный поступокъ Францъ-Йосифа скôнчить ся вôдôрванемъ Угорщины вôдъ Австрии и Австрія спаде черезъ те до ряду другорядныхъ державъ.

Великй фінансовй клопоты, въ якихъ найшлася теперь по вôйнѣ зъ Япономъ и въ наслѣдокъ внутрѣшнои революціи, Росія — спонукують еѣ до того, що вона бачить ся змушеною заставляти частины своихъ азійскихъ земель рôжнымъ чужимъ, головно американьскимъ капіталистамъ, щобы тымъ способомъ повязати якось кôнцѣ своихъ надôрваныхъ фінансôвъ. Послѣднй вѣстки подають, що росийске правительство готове заставити на протягъ 40 лѣтъ Сполученымъ Державамъ въ повн. Америцѣ за $200,000.000 експльоатацію цѣлого Туркестану.

Росийске правительство оголошуе, що вôйна зъ Японією коштувала Росію 1,966,600,000 рублѣвъ, отже два разы тôлько, що попередна вôйна Росіи зъ Туреччиною.

Ґенералъ Лѣневичь, що обнявъ по Куропаткинѣ головне начальство надъ росийскою арміею въ Манджуріи — зôставъ вôдкликаный до Росіи, а на його мѣсце назначено ґенерала Ґордева. Всѣ росийскй часописи, навѣть такй льояльнй якъ „Новое Время" и „Гражданинъ" сильно обурені на Лѣневича и жадають, щобы його и усѣхъ высшихъ офіцерôвъ зъ манджурскои арміи поставлено передъ судъ военный. Закидають имъ, що цѣла дѣяльность ихъ въ Манджуріи зводила ся до того, що безнастанно дразнили жовнѣрôвъ а потôмъ для усмиреня ихъ высували на нихъ арматы. Такъ кôнчить ся „слава" росийскихъ „героѣвъ".

Повстане нѣмецкихъ кольоній въ полуднєвôй Африцѣ, котре тôлько крови коштувало и нѣмецкого вôйска и збунтованыхъ Африканцѣвъ, вже такъ якъ бы придушене. Якихъ звѣрствъ допускали ся при тôмъ нѣмецкй офіцеры — мы о тôмъ неразъ згадували въ »Свободѣ«. Многимъ офіцирамъ прийшлось навѣть сидѣти теперь въ кримѣналахъ. Ну, въ кôнци на стôлько „успокоено" вже збунтованый край, що наказано высланому тамъ маринарскому вôйску всѣсти на кораблѣ и вернути до Нѣмеччины.

Зъ Хинъ доходять глухй вѣсти, що тамъ знова починають рушати ся Хинцѣ и хотять позбути ся своихъ европейскихъ „опѣкунôвъ". Головно мають бурити ся проти Американцѣвъ. Всѣ конзулѣ въ Хинахъ остерѣгають правительство Сполученыхъ Державъ, щобы воно було готове, бо нѣхто не може заручити, що завтрѣшный день принесе. Теперь по бюрахъ міністерства вôйны въ Вашинґтонѣ взялись поспѣшно до роботы и ладять вже пляны на случай вôйны зъ Хинцями. Въ послѣднихъ дняхъ въ Вашинґтонѣ рѣшено навѣть выслати кôлька новыхъ полкôвъ на островы Филипиньскй, щобы на случай вôйны мати близько Хинъ готове вôйско, а крôмъ того выдано розказъ, щобы одна ескадра, зложена зъ 4 кружлякôвъ: Brooklyn, Chattanooga, Tacoma и Galveston, що находить ся теперь на водахъ Середземного моря, сейчасъ вôдплыла пôдъ начальствомъ адмірала Sigsbee до побережа Хинъ.

НАЙМЕНШІ ДЕРЖАВИ В ЕВРОПІ.

Князівство Ліхтенштайн лежить між Тиролем (Форальбергом), а Швайцарією і має простору 159 кільометрів квадратових, а людности після спису з 1891 р. 9444 голов, так що на оден кільометер квадратовий припадає 59 мешканців. З причини, що край гористий, людність займає ся передовсім випасом худоби, в меншій мірі вже хліборобством і садівництвом. Позаяк гори криті густо лісом, тож там розвиває ся також деревний промисл. — Князівство се належало до року 1866 до німецкого союза, а доперва з сим роком стало самостійним, але позістає в деччім під впливом Австриї. Так приміром для справ судових еєствує яко друга інституция, княжий апеляцийний суд у Відни, а третою інституцією є висший суд краєвий в Інсбруці. Що до цла і монополю тютюнового творить князівство рівноє оден обшар з Тиролем. Також і почта залежна від дирекції почт австрійських. Князівство Ліхтенштайн є конституцийною монархією, а князь з дому Ліхтенштайн править краєм разом з соймом зложеним з пятнайцять членів. Дванайцятьох членів вибирає нарід на 4 роки, а трех іменує князь. Сойм збирає ся що року в столиці князівства, місточку Бадуц. Край сей під тим взглядом щасливий, що війська в нім нема, а і довгів великих не має, бо в 1892 довг державний виносив заледво 35.000 корон. Ваги, міри і гроші суть австрийскі.

Приступаемо тепер до малого князівства Монако, що лежить на розі над самим морем середземним, а з другої сторони граничить з французким департаментом Альп-марітім. Є се невеличкий обшар землі, бо виносить 21 кільометрів квадратових і обмежаєсь тепер майже на місто тої самої назви. Загальне число жителів виносить 13.304. Головними плодами краю суть цитрини, олива, помаранчі, ліквори і гончарство. Місто числить 1292 душ мешканців і взносить ся на надморскій скалі. Клімат краю є незвичайно лагідний подібно, як в Ніцеї, для того в нинішних часах з'їздже там богато на купелі. Але Монако є ославлене на цілий світ своїм домом гри, котрий находить ся в Монте-Карльо, в місцевости віддаленій 2 кільометри від міста. Там то зїздають ся панки з цілого сьвіта, щоби тратити маєтки в гру так звану „трант-е карант" і рулету. Рік річно програвають там міліони, а нерідко лучаєсь, що такий панок програвши все до чиста, гине від кулї, або топить ся в мори. Князівство се є абсолютне т. зн. князь править самовладно, а до помочи покликує собі 5 членів і ґубернатора. Військо числить 150 мужа і складаєсь з почесної ґвардії, компанії піхоти і 44 жандармів. Пануючим князем є тепер Альберт I, і жие головно з доходів дому гри.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель — КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

Головный секретарь — С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ — АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря........Иос. Кульчицкій BALTIMORE, Md.

Заст. касіера..............А. Янковичъ MC ADOO, PA.

Радні:

А. Валевскій..............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій..............Trauger, Pa.
К. Кобанъ..................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока.................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ........Terryville, Conn.
Ив. Сенько..................Jessup, Pa.

Ихъ заступники:

Ив. Посипанко.............Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій...........Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій.............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій.......McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь..............Mt. Carmel, Pa.

Головный організаторъ:

о. Н. Пôдгорецкій Box 543, South Fork, Pa

Вступайте до Союза!

„Союзъ“ — одинока руско народна организація въ Америцѣ.

Принимае членôвъ вôдъ 1 року до 45 лѣтъ житя.

Вступне пôсля лѣтъ.

Мѣсячне вôдъ 25 до 70 центôвъ на мѣсяць.

СОЮЗЪ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $600.00,
Посмертне за жѣнку $300.00,
Посмертне за дѣти вôдъ 15.00 до $300.00,
Въ разѣ утраты: а) обохъ очей ногъ або рукъ $600.00,
б) однои руки або ноги $200.00,
в) одного ока $100.00,
Єсли отецъ родины въ шпитали божевôльныхъ, Союзъ платить що року родинѣ $100.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. Н. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Повѣдомляю разъ на все, що всѣ грошѣ належачі до касы Р. Н. Союза посылае ся такъ: на money-order-ахъ або чеках выписує ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписаный money-order або чекъ не посылае ся до Головы. Касіера, але вразъ зъ выказами до Голов. Секретаря. Головный секретарь опôсля вôдсылае ихъ до Голов. Касіера.

С. Ядловскій,
Голов. Секретарь.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

ВАРХОЛЯКЪ ПАВЛО членъ Р. Н. Союза вôд. 56 Allegheny, Pa. упокоивъ ся 16 сѣчня б. р. Небôщикъ походивъ зъ Галичины села Воробликъ королѣвскій пов. Кросно.

Вѣчная память!

Ч. 758. КВІТЪ $50.00 на пятьдесять долярôвъ, котрі Семанъ Євусякъ отримавъ яко часть сирôтску по батьку Андрею зъ Головнои Касы Руского Нар. Союза въ Америцѣ.

Olyphant, Pa.

Симеонъ Євусякъ.
Свѣдки { Онуферъ Ковтко, Теод. Яворскій.
Юрій Хилякъ, пред., Теодозій Лабовскій, секр.

Ч. 764 КВІТЪ $600.00 на шѣстьсотъ долярôвъ, котрі я Анна Ганиско отримала яко посмертну запомогу по мужу Томку зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Shamokin, Pa., Febr. 21, 1906.

Анна Ганиско.
Свѣдки { Павло Азари, Иванъ Саболъ.

Вôдъ мѣсцевого Уряду Руского Народного Союза въ Америцѣ. Вôддѣлъ 24.

Иванъ Ґецикъ, предс.,
Кальманъ Заяць, секр.

Ч. 768 КВІТЪ $300.00 на триста долярôвъ котрі Романъ Дзьобко отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Текли зъ Головнои Касы Руского Нар. Союза въ Америцѣ.

Mt. Carmel, Pa.

Романъ Дзьобко.
Свѣдки { Ал. Галабурда, Тиф. Хомякъ.

Вôдъ мѣсцевого Уряду Руского Нар. Союза въ Америцѣ. Вôд. 2.

Д. М. Коропчакъ, предс.,
Иванъ Воргачь, секр.

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку Почт. Братямъ и Головному урядови Р. Н. Союза за такъ скоре выплачене посмертного по моѣй женѣ Текли въ сумѣ 300 долярôвъ, котрі менѣ теперь дуже придали ся.

Романъ Дзьобко.

Алексей Галабурда, Тиф. Хомякъ, свѣдки.

Д. Коропчакъ, предс.,
Ив. Воргачь, секр.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЯЮ

Бр. Усп. Пр. Богор. въ Allegheny, Pa. вôддѣлъ Союза 56, що дня 11-го марця вôдбуде ся три-мѣсячній мітінґъ. Кождый членъ мае явити ся о 1-ôй годинѣ по пол. въ гали. Єсли котрый не явить ся, буде мусѣвъ заплатити 50 цнт. кары. Суть важні справы до полагодженя, якихъ не може урядъ самъ порѣшити, а всѣ члены мусять бути. Прото най кождый явить ся. Разъ на три мѣсяцѣ може кождый прийти на мітінґъ.

За урядъ братства
Ґерляхъ Петро.

ВІДОЗВА.

Братство сьв. Володимира в Ню Йорку відділ 108 Р. Н. Союза приймає в місяцю і марті нових членів до братства без вступного. Дорогі братя Русини! Хто ще з вас, в Ню-Йорк не належить до жадного братства нехай прийде до нас а ми приймемо його як рідного брата. Оплата не велика 35 центів місячно, та за ті гроші дістанете кождий, если захоруєте, 5 долярів що тижня запомоги і доктора. Братя Русини не жалуйте тих пару центів на місяць — бо як чоловік здоров і робить то що значить для него тих пару центів? Таж нераз богато більше піде на дурниці і ніхто не може знати що його чекає. Тож не кажіть дорогі братя, що ще маю час і не відкладайте се на пізнійше а вступайте зараз численно до Братства і „Союза“. В єдности сила! Мітинґи відбувають ся кождого місяця перед першім в суботу, при 5 улиці число 509 в Ню-Йорку.

І. Притула, предс.
Й. Сусідка,
А. Шеремета.

ПРОСЬБА

до всѣхъ брацтвъ Союза и прочихъ Русинôвъ Американьскихъ.

Выслалисмо ч. Николая Пѣсака по Америцѣ межи всѣхъ Русинôвъ, щобы збиравъ жертвы на нашу нову Руску грек. кат. церковь св. Михаила въ Савтъ-Форкъ, Па. и просимо о ласкаву помôчь, бо сама церковь и дôмъ парох. стоять $14,000, а нашихъ людей єсть за мало, абы могли такій тягаръ перенести. Жертвователямъ вже напередъ складаємо подяку.

Савтъ Форкъ, Па. 20 Февр. 1906.

За раду церковну,
о. Н. Пôдгорецкій,
И. Р. Фификъ,
М. Буликъ. 8-9

Відозва!

Дорогі Братя краяне в Алеґені, Па.

Відзиваємось до Вас з щирим серцем і словами, що ми Русини в Алеґені, Па. отворили на дня 1-го Січня с. р. руску Читальню і кличемо до вас: Єднаймось коло тої Читальні сполучім ся в одну брацку громаду! Жиє нас ту вад 200 Русинів, та серцю жаль сказати що таке велике число нас, а так пропадає між чужими, що аж сором згадати! Кличемо Вас сполучім ся в одну руську родину. Покажім широкому світови, що і ми не жиємо в тьмі, а держимось кріпко разом як і другі просвічені народи. Сходім ся усі, як оден в нашій Читальні, пізнаймо себе і возьмім ся разом до праці і осьвіти над собою!

За уряд Читальні
Т. Поливка, предс.,
Н. Стефаняк, касієр.

Дописи.

Зъ Блумфілдъ, Н. Дж.

Най тамъ говорить, що хто хоче, то я все таки буду святю переконаний, що наше руско-украиньске жѣноцтво въ Сполученых Державахъ въ нѣчôмъ не гôрше вôдъ жѣноцтва других народôвъ, котрі живуть побôчь насъ. Треба лише показати єму добру дорогу, научити и повести якъ слѣдъ, а пôде оно высоко пôдъ кождымъ взглядомъ.

За примѣръ най послужить Блумфілдъ, въ державѣ Ню-Джерзи. Нема тамъ напши интелиґенціи, нема навѣть мущинъ, нема церкви анѣ парохіи, а мимо того повстало тамъ дѣвоче брацтво св. Ольги, читальня Народнои Самопомочи, руска школа для анальфабетôвъ и все розвивае ся якъ найкрасше. Здѣлало се кôлькохъ людей доброи волѣ, котрі лишь троха попрацювали надъ просвѣченємъ и зьорганизованємъ тутешныхъ Русинокъ, а якій гарній наслѣдки!

Нынѣ найдете мѣжъ рускими дѣвчатами въ Блумфілдъ навѣть горячі рускі патріотки, котрі щиро люблять свôй рôдный край и народъ, та радй-бъ єму помочи въ теперѣшной борбѣ за свои права. Ось и дня 12 го с. м., коли тутешне дѣвоче брацтво св. Ольги устроювало баль, зôбрали они при тôй нагодѣ 6 долярôвъ и 2 цнт. на Боєвый фондъ въ Галичинѣ. Чи-жь не гарно?

Годить ся такожь добавити, що надъ розвоємъ тутешного дѣвоцкого братства св. Ольги и читальнѣ Н. С. найбôльше працюють и найбôльше заслужили ся теперь панна Марія Мацко, Улька Шведа. Февронa Хваликъ и Улька Ґбуръ. Кобы такихъ бôльше Русинокъ на американьскôй Руси, то все було-бы гаразд.

С. Ч.

З Elm Valley, Man., Can.

Так важну гадку, як подав п. Ґовда в 3-ім ч. „Свободи“, всї Русини канадийскі повинні поперти, бо мусять признати, що конче потрібно поступової канадийскої і робітничої ґазети для Канади.

З „Канад. Фармера“ ми не можемо бути цїлком вдоволені, бо се не наша власність, і він не може, так як би бажало ся, наших справ боронити.

Ми мусимо постарати ся о свої власні видавництва, бо сего наші справи конечно вимагають.

Нам треба такої ґазети, як „Громадский Голос“ в старім краю, котрий боронить сьміло хлопскі справи і не боїть ся жадних духів, та рівнае всюди дорогу, щоб і бідний не калїчив і не збивав собі пальців, а іпов рівною дорогою, яка не тільки панам, але і бідним належить ся. Мати природа всїх нас однаково вродила. То і всїм нам рівні права належать ся. Як споминав І. Кунь у своїй дописи, ми не є ті, що були перед пятьма роками. В той час ми не були певні самі себе: не знали чи потрафимо як те жити наше уложити у тім новім, вільнім краю. Бо богато такі своїх нас страшили, і відмавляли нас, щоби ми не їхали в Канаду, що дурно гроші стратимо. Однак ми не завели ся і можемо не тільки самі добре вижити, але ще і другим дати утримане, таким що схотїлиб для нас працювати. А таких щирих робітників є досить в старім краю, котрих переслїдують і не дають їм жити як потреба. Отже нам треба таких людей взяти до себе. А вони з нас зробилиб людей, показалиб нам дорогу, котрої нам тримати ся; помоглиб нам в товариства в'организувати ся, щоб фармери мали всюди свої юнії, а робітники свої спомагаючі товариства.

Доки не будем мати таких людий і своїх власних видавництв і ґазет, доти не буде у нас правдивого поступу.

Д. Й.

— Впишѣтъ ся до „Читальнѣ“. Лише 1.50 дол. на рôкъ. За тѣ грошѣ будете дôставати одну цѣкаву книжочку кождого мѣсяця. Адресуйте:

CZYTALNIA,
Box353, Scranton, Pa.

Всячина.

ПРИГОДА РОСИЙСКОГО ВЕЛИКОГО КНЯЗЯ.

Французкі часописи доносять про ось яку подію з дому гри в Монте Карльо: Великий князь Николай, що буває майже щоденним гостем в сали гри, сподобав собі недавно одну елеґантну Француженку, котра однак на его заінтересоване не звертала найменшої уваги. Тоді князь шепнув щось круперови (послугачеви при грі) до уха, кинув два люїдори на стіл і відійшов. Вони упали на ч. 13 і тринайцятка виграла. Крупер зложив 1440 франків перед красавицю. „Ви помиляєте ся!“ — сказала. „Ні, пані, відповів крупер, гроші належать до вас“. — „Але я їх не потрібую, геть з ними!“ — Всї, що стояли довкола стола, почали усьміхати ся і робити ріжні замітки. Тоді крупер був на стільки незручний, що сказав: „Пані, великий князь собі бажає“... На се наближив ся вел. князь з триюмфуючим видом. Нараз дама звернула ся до свого сусїда із словами: „Ось 72 люїдорів на жертви російскої революції. Будьте такі добрі і передайте гроші в імени вел. князя Николая запомоговому комітетови“.

ЯПАНЬСКА ВОЄННА ДОБИЧА.

Російскі воєнні кораблї, забрані Японцями в битві під Цушимою і видобуті з морского дна під Порт-Артуром і Чемульпо, вже приділені — як доносить „Петерб. Ведомостї“ — до японьскої фльоти під такими назвами: панцирник „Орел“ (містота 13.500 тон) яко „Івамі“; панцирник „Пересвет“ (містота 12.7000 тон) — „Саґамі“; панцирник „Полтава“ (містить 10.950 тон) — „Танго“; панцирник „Цар Николай I.“ (міст. 9.700 тон) — „Ікішіма“; опанцирений кружляк „Баян“ (містить 7.800 тон) — „Азо“; опанцирений кружляк „Варяг“ (міст. 6.500 тон) — „Сойя“; опанцирений кружляк „Паллада“ (міст. 6.600 тон) — „Тангару“; панцирники прибережної оборони: „Адмірал Сенявін“ і „Адмірал Апраксін“ — „Міношіма“ та „Окіношіма“ і вкінци контрторпедовець „Ведовой“ — „Гельсукі“. Разом 10 кораблів загальної містоти поверх 70.000 тон.

ВРАЖЛИВІСТЬ НЕРВІВ.

В місті Орлеані у Франції стрaчено на ґільотині одного злочинця. Коли голова відтята ножом ґільотини упала до кошика на се призначеного, присутний лїкар підняв голову з кошика і крикнув до уха імя страченого. У відповідь на се побачив, що очи на відтятій голові отворили ся. Коли третій раз зробив так само, повіки вже не рушали ся. Професор Гартман виясняє ту справу в сей спосіб, що по смерти вражливість нервів далеко довше проявляє свою діяльність у людий, котрі в силї віку і при повнім здоровлю зістали страчені, чим у тих, що померли в наслїдок хороби. Відтята голова в Орлеанї отворила очи на звук голосу, а не тому, що викликано еї імя. Єї повіки були би піднесли ся на звук якого небудь голосу.

ЯК ВО ВРЕМЯ ОНО...

У Французкій місцевости Шато Ґонтіє кинула ся дня 11. с. м. молода наймичка, зведена своїм господарем в ріку Маєну, щоб прикрити свій сором самовбійством. На ріцї були однак рибаки, які кинулись еї ратувати. Та на своє велике диво запримітили спасателї, що нещасна повила в ріці дитину. Матїр і дитину перевезено до шпиталю, де обоє находять ся зовсїм здорові. Дитину на спомин незвичайного приходу на сьвіт названо — Мойсеем.

НЕЗВИЧАЙНА ОПЕРАЦИЯ.

На хірурґічній клїніці ческого універзитету в Празі перевів професор др. Кукуля рідку операцию на двох зрісших ся з собою сестрах, Йосифині і Розалії Блажек, котрі удало ся єму щасливо розділити. Слїдуючого дня довершив др. Кукуля на Розалії Блажек другу окрему операцію. Теплота тїла Йосифини Блажек була о 0·6 степенів низша, як у еї сестри, з чого лїкарі заключають, що орґанізми обох сестер були цїлком окремі. Замітною видає ся обставина, що перед кількома лїтами Розалія була недужа на тиф і шкарлятину, між тим як еї сестра була цїлком здорова.

ЧИ СКІЛЬКІСТЬ БОЖЕВІЛЬНИХ ЗБІЛЬШУЄ СЯ?

Гадка, що число божевільних що-раз зростає, має своїх прихильників навіть серед кругів лїкарских. Проти сего виступив сими днями директор віденьского заведення для божевільних, др. Теляковский, опираючись на статистичних даних. Після його обчислень припадав у Австрії 1893 р. один божевільний на 1077 мешканців, а 1896 р. один на 825. Коли публика тепер чує щораз більше про недужих духово, коли їх число по шпиталях зростає, то се тільки тому, що тепер люди стали більше печалитись недужими духово і що раз більше звертатись о поміч до психіятрів. Лїчене душевно хорих укріпляє ся навіть між темними масами на місци давної віри в те, що в божевільного вселив ся — чорт. Чим красше поставлена в якім краю печалївість про божевільних, тим більше буде — як справедливо замічує цюріхский психіятр Бляйн — число случаїв божевілля. Се ще однаєє зовсім не говорить, щоб мало зростати число божевільних — то збільшує тільки скількість

лічевих душевно хорих людий.

ХИТРИЙ ПОЛІТИК.

В Канаді заказує закон уживати при виборах партійних красок, бо то піддержує ще більше партійну пристрасть. Загально однакож уживають там лібералн червоної краски, а консерватисти синої. До того ще сьвященикам з провінції Квебек заказує закон уживати свого впливу на політичні справи. Один старенький пастор умів однак добре собі порадити; він перед виборами так промовив до своєї громади: „Любі діти, мені не вільно нічого говорити о політиці. Закон заказує мені мішати ся в такі справи. Але то чей вільно вам пригадати, що небо синє, а пекло червоне!“

НОВУ КОПАЛЬНЮ

живого срібла відкрито в Валяльта коло пограниця на границі полудневого Тироля. Доси на цілу Австро-Угорщину була лише одна копальня живого срібла в Ідрії в Країні. Перед 4 літами геольоґ др. Абель викрив в Валяльта покладн цинобру, який заключає в собі 2 до 3 прц. живого срібла, коли в Ідрії є лише 1 процент. На чолї акцийного товариства, яке закупило великі терени землї коло Валяльта, стоїть др. Бльок з Відня.

ЧЕМНОСТЬ В АМЕРИЦІ.

Новойорский Evening World зробив досьвід, о скілько Американець є чемний для женщин. В тій цїли вислав одну молоду женщину з порученем, всідати між 5. а 7. год. вечером до трамваїв на мості з Брукліну і першому мужчині, котрий зробить їй місце до сидженя, вручити 10 долярів. В тім часї і в тім місци є найбільший рух. Н-на Кінґ, котра піднялa ся тої місиї, переїхала вісім разів через міст і аж за девятим разом встав якийсь молодий мужчина і просив еї сідати. Вручуваних єму 10 дол. не хотів сперіпу приняти, думаючи, що з него шуткують. Одна з берлиньских часописий радить Even. World-ови, аби назначив нагороду для женщини, котра за зроблене їй місце до сидженя подякує, або бодай приязно гляне на чемного мужчину. У Львові відносини під тим зглядом мало що ліпше. Нераз можна бачити в трамваях, як мущини розпирають ся на лавках, а панї стоять, а коли який встане, аби зробити місце якій пані, то за свою чемність в 50 прц. випадках не дістане слова подяки.

ЕВРОПЕЙСКІ КАРЛИКИ.

Після дослідів німецкого ученого професора Тілемуса з Вроцлава, показуєсь, що середна Европа була колись заселена через численні племена карлів, відзначаючих ся сильною будовою тїла і чорним заростом. Професор Тілемус доказує се на підставі великої кількости віднайдених костий карлів розсіяних в архсольоґічних на Шлеску, котрі порівнував з винайденими раньше кістьми в околицях Рену. Карли сї заселювали Европу від найдавнійших часів, правдоподібно вже в віцї камінним; в віцї бронзу було їх також ще дуже богато. Єще за часів держави римскої подибувано їх на Шлеску; доперва по масовім вигубленю їх через зайшовших там Славян, раса та зникла. В Німеччині і в Франциї часто лучаєсь бачити і нині мужчин, або женщин дуже сильно і пропорціяльно збудованих, маючих ледве 1·45 м. високости. Суть то останки з роду сих карлів середно-европейских. Отже після професора Тілемуса карли не суть расою виродившою ся, але одною з найстарших людского роду рас.

СЬМІШНЕ.

Син: Тату, я нинї дуже рано вийшов на прохід і найшов мошонку з грішми.

Тато: А видиш, хто рано встае, тому Бог дае.

Син: Алеж бо тату, той хто мошонку згубив, мусів ще раньше встати.

При угоді на службу:

Пан: Добре, я тебе приймаю, але чи ти сильний?

Парубок: О еще як! я тому панови, щом від него відійшов, зломив два ребра, а був сильнїйший і більший як пан.

Хлоп і медвідь:

Подружив ся медвідь з хлопом і загадали сїяти на спілку. Посіяли ріпу. Хлоп сказав: „Менї корінець, а тобі вершок“. Медвідь згодив ся. Виросла славна ріпа і хлоп взяв корінці, а медведеви віддав вершки. Поворчав медвідь, але нічого робити, бо така була угода.

На другий рік хлоп каже медведеви: „Сіймо знов разом!“

„А сіймо — каже медвідь — тілько тепер ти бери собі вершок, а менї віддай корінцї“. Згодили ся і хлоп посіяв пшеницю. Пшениця вродила ся і хлоп взяв вершок, а медведеви дав корінцї. Від тепер медвідь вже не їшов на спілку.

(Правдиве).

Учитель релїґії: Коли Христос мав 12 років, пішов з родичами до Єрусалима на праздник. Повтори се Івасю.

Івась: Коли Христос мав дванацїть років, пішов з татом тай мамов до Гарасима на празник.

— Чи ви любите зьвірята?

— Чому ні! Особливо телятину і баранину, а за гускою та каплунами, то таки гину.

Скупа.

— Тетяно! ти знов багато положила соли в борщ!

— Вибачайте. Винна. (Сама до себе). От скупа! і соли їй шкода!...

Иванъ Черкасъ. Приѣхавъ до Америки передъ трома роками. Повиненъ бы бути десь въ околицѣ Buffalo, N. Y. Єслибъ хто про него що знавъ, або и вôнъ самъ, нехай повѣдомить його брата, що приѣхавъ 1. Февруара до Америки на адресу: Bartko Czerkas, 7-10 Northampton, Pa.

Де есть?

Євка Микита, родом з Чорного, повіту Турка. Кілька місяців тому була в Ню Йорку. Пошукує еї Михаил Малиновский в дуже важній справі. Хто би знав о ній, або она сама, нехай напише до мене на адресу.

Mike Malynowsky
221 Churchill Str.
8-9 McKees-Rocks, Pa.

Де суть?

Павло Барон, з Галичини. Перед роком перебував в Бофало. Пошукує за ним Василь Шриба. Хто би о нім знав, або він сам, зволить написати до мене на адресу:

W. B. Schriber
C. P. B. Bonheur, Ont. Canada

Де есть?

Глядаю мого вуйка, Гриця Круляка, і брата стриєчного Василя Плїшку, родом з Кривих, повіт Лїско в Галичинї. Послїдними часами перебували в околиці Scranton, Pa. Хто би о них знав, або они сами, зволять відписати на адресу:

John Pliszka
116 Lyman Str.
9-10 Holyoke, Mass.

ХОЧУ ЖЕНИТИ СЯ!

З Русинкою, в віці 18—20 літ. Мусить мати принаймій $200. Я сам є Русин з Галичини, з села Германівки, повіту Борщівского. Маю 24 літ. Роботу маю сталу, як літо так зима і належу до англицкої асекурації, котра по моїй смерти виплатить жінці $1000.00 Єслиб котра з дівчат хотїла за мене вийти, зволить прислати фотоґрафію на адресу:

W. B. Schriber
C. P. R. Bonheur, Ont. Canada.

Хто хоче змѣнити свой адресъ повиненъ выписати усе докладно на сѣй картцѣ, вырѣзати еѣ и дати листоносови або заслати въ листѣ до редакціи „Свободы“.

POSTMASTER! Please notify "Svoboda", Box 353, Scranton, Pa. of the following change of my address:

PREVIOUS ADDRESS (Старый адресъ):

Name (Имя) ____________

Street or P. O. Box (Улиця або бакса) ____________

P. O. (Почта) ____________ State (Стейтъ) ____________

Належавъ-емъ до вôдѣлу „Союза“ ч. ____, а теперь належу до вôд. ч. ____

PRESENT ADDRESS (Новый адресъ):

Street or P. O. Box (Ул. або бакса) ____________

P. O. (Почт ____________ State (Стейтъ) ____________

Повідомлене.

Всіх наших честних Патріотів прошу, щоби посилаючи зібрані гроші на Народний Фонд так поступали:

На чеках або money-order-ах виписує ся: Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Потім так виписаний чек або money-order треба посилати до секретаря Народного Комітету і так адресувати:

Rev. John Velyhorsky,
25 Chestnut Str., Yonkers, N. Y.

В Київі з 1-им січня виходить
(уже вийшли Нро 1, 2, 3)

„Шершень"

український гумористично-сатиричний тижневик з малюнками і карикатурами на громадські і політичні теми.

„Шершень" виходить що-пятниції. Ціна з пересилкою до Америки на рік 3 доляри.

В „ШЕРШЕНІ" працюватимуть: письменники — Афинський Т., Бабенко І., Бабенко А., Будяк Ю., Вдовиченко М., Гребинюк І., Коваленко Олекса, Коцюбинський М., Маковей О., Нечуй-Левіцкий Ів., Полтавка М., Півень Ол., Сивенький В., Стешенко І., Стефаник В., Тимченко Є., Українець Д., Федорченко Ів., Хохлич К., Чернявський М., Шершень Х., і багато инших. Художники: Бурячок І., Красїцький Ф., Різниченко В., Сластьон О., Тіхачек В., Яковлев М. (Косин) і инші.

Передплата приймається: в Київі — книгарня „Кіевской Старины" Безаківська 14.

Адреса редакції:
Андреевський спуск, 15, кв. 17.
В. Лозинський,
Редактор-видавець.

Даремні Фарми! 48-

Хочеш довідатись про край де уряд дає новим поселенцям найгарнїйшу землю зовсїм даром, про край де 100.000 Русинам тепер добре поводить ся.

Великий Канадийский Цівнічний Захід.

Єсли так, то не занедбай післати малу суму, бо лишь $1 як річну предплату на одинокую руску часопись в Канадї, часопись яка що тижня переповнена фактами про поступ сего краю, особливо між Русинами там поселеними.

Канадийский Фармер
P. O. Box 82. Winnipeg, Can.

ПРОТИ ОГНЯ,

одинокоій славяньскій агентъ въ Лакована Кавнті.

JOHN A. KOMARA,

напротивъ словеньского костела,

15-06 OLYPHANT, PA.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ

ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,

—адвокатъ,—

3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa
P. O. Box 372.

Єго офісъ въ Scranton, Pa. є на 34 Lackawanna Ave. Але до Скрентонъ приїзджає тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ годины 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американьскѣ въ повѣтахъ Люзерне и Лякована.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѣ паперы и повномочія. Mar06

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ

Д. ГОЛОДА

38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшѣ и найтаншѣ напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ

WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

SOCIALISM is the coming issue in politics. You may be for it or against it, but in either case you need to understand it, and so you need to read

The International Socialist Review

Ask your newsdealer for it or send 30 cents for a three month's subscription and a copy of Socialism and Farmers. No free copies.

CHARLES H. KERR & COMPANY, Publishers
56 FIFTH AVENUE, CHICAGO

Dr. F. J. Meek,

(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ
СЛАБОСТЕЙ
ЖІНОЧИХ,
ДИТЯЧИХ
І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при породі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 227 N. Shamokin Str. SHAMOKIN PA. | Телефон Nr. 1673

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ

TROMETTER'S

(Трометеръ)

при Рединьскôмъ дипѣ въ Shamokin, Pa.

Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ

Въ кождômъ часѣ можна дôстати такъ горячѣ якъ и зимнѣ перекуски. Потравы прилагодженѣ на европейскій спосôбъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремѣ комнаты для родинъ. Найлучшѣ вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливѣ напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе брацкѣ манилѣ, шапки вôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

Можете писати до насъ по руски, словеньски або польски.

K. H. Morgan. 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

ЧИТАЙТЕ!

Хто пришле на „Свободу" 2 доляры, той дôстане въ дарунку книжокь вартости **75 центôвъ**, яки собѣ самъ выбере.

Хто пришле на „Читальню" 1.50 дол., той дôстане въ дарунку книжокъ вартости **75 центôвъ**, якѣ собѣ самъ выбере.

Хто пришле намъ 2.50 дол., той буде дôставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ часопись „Свободу", або просвѣтнѣ книжочки „Читальню", а кромѣ того дôстане въ дарунку прегарну книжку **„Житє Ісуса Христа"**. Книжка ся мае 300 сторôнъ друку и 75 образкôвъ; оправлена въ сильне червоне полотно зъ золотыми вытисками. **Коштує 1.50 дол.**

Хто пришле намъ 3.50 дол., той буде дôставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу" або „Читальню" а кромѣ того дôстане въ дарунку **Библію Старого и Нового Завѣта,** що мае 1000 сторôнъ и **коштує 2 доляры.**

Хто пришле намъ 4.50 дол., той буде дôставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу" або „Читальню" а кромѣ того дôстане в дарунку **„Новый Завѣтъ"** въ церковнôй мовѣ зъ перекладомъ на нашу мову. Ся прегарна книжка мае около 1000 сторôнъ и **коштує 4.00 дол.**

Списъ книжокъ, якѣ даемо въ дарунку:

* Америка	15 ц.	Народный рухъ австро-угорскихъ Русинôвъ	15 ц.
* Ангелъ та пустельникъ и т. и.	15 ц.	Новый Завѣтъ	4.00
Біблія Велика	2.00	Образки и загадки	10 ц.
Борба клясъ и чому робôтники орґанізують ся	15 ц.	Оповѣданя	15 ц.
Весела книжочка зъ образками	30 ц.	Оповѣданя про заздрыхъ богôвъ	10 ц.
* Грѣхи мілїонерôвъ и т. п. С. 7	15 ц.	Про вôдступникôвъ вôдъ рос. православія	10 ц.
Дещо зъ исторіи православнои місіи въ Америцѣ	10 ц.	* Про нутро землѣ	25 ц.
Дещо про звѣрята	30 ц.	Подземнѣ скарбы	25 ц.
* Двѣ левады и т. п. С. 5	15 ц.	Покуса	10 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6	15 ц.	Псалтырь	1.00
Жовнѣръ	10 ц.	Розмова Поляка, зъ Русиномъ	10 ц.
Журавлѣ	15 ц.	Руско английскій словарець	20 ц.
Житє Исуса Христа	$1.50	* Релігійнѣ вѣрованя старинныхъ народôвъ	20 ц.
* Житє, зарôбки, орґанізаціи и т. п. въ Спол. Державахъ	15 ц.	Смерть	10 ц.
Зубъ за зубъ	10 ц.	* Стародавнѣ казки та оповѣданя	15 ц.
* Казки про Жидів	15 ц.	* Страйкъ	20 ц.
Історія Руси зъ образками	10 ц.	Тарасъ Шевченко	15 ц.
Капіталъ и праця	15 ц.	Тимко Гаврилюкъ	15 ц.
* Книжка Рахункова	50 ц.	Унія въ Америцѣ	20 цнт.
* Календарь	25 ц.	* Хто зъ чого жіє	15 ц.
Марія	10 ц.	* Якѣ то є люде на земли, зъ 20 образками	50 ц.
* Наверненый Грѣшникъ	20 ц.	Якъ мужикъ ходивъ до царя правды шукати	15 ц.

Пишѣть Вашѣ замовленя на сѣй картцѣ:

Мѣсце, день, мѣсяць 1906

До редакціи „Свободы" въ Скрентонъ, Па.

Посылаю Вамъ $.............., за що прошу высилати менѣ черезъ 12 мѣсяцѣвъ (тутъ треба написати, чи хочете „Свободу" чи „Читальню") ....

На дарунокъ прошу менѣ прислати слѣдуючѣ книжки:

	Цѣна дол.	Цѣна цнт.
Разомъ		

Мôй докладный адресъ (имя и прозвище):

(нумеръ дому и улиця) ______________

(мѣсто и стейтъ) ______________

Адресъ треба всегда выписати английскими буквами и то дуже выразно.

Зъ замовленями спѣшѣть, бо такѣ дарунки не будемо довго давати.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новый Завѣтъ

Господа Нашого Исуса Христа въ языцѣ церковно-словеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій зъ поясненями; О. А. Бачиньского, за одобренемъ и благословенемъ Митрополита. Сторôнъ 992.

Цѣна 4 доляры.

Псалтырь

въ языцѣ церковно-словеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій, зъ поясненями; о. А. Бачиньского; за одобренемъ Митрополита. Сторôнъ 286.

Цѣна 1 дол.

Обѣ книжки разомъ 4.50 дол.

Замовленя вразъ зъ грôшми посилати на адресу:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Посылайте грошѣ черезъ Рускій Народный Дôмъ и черезъ нашихъ посередникôвъ.

Хто посылае грошѣ до краю просто черезъ Р. Н. Дôмъ, най выпише, що потреба, на карточцѣ понисше:

Имя и назвиско того, кому посылаете грошѣ
....

Де мешкае (село або мѣсто) ....

Послѣдна почта ....

Кôлько коронъ .... На се посылаю долярôвъ ....

Назвиско посылаючого ....

Адресъ посылаючого ....

Тоту карточку треба вырѣзати и пôслати разомъ зъ чекомъ або мониордеромъ, выписанымъ на имя A. Sharshon, Shamokin, Pa. на адресу Rev. N. Strutynsky, 7 Stewart Place, Elizabeth, NJ.

За 10 до 12 днѣвъ грошѣ вже будуть доручені у краю.

Заразомъ подаемо имена посередникôвъ, котрѣ стало посылають грошѣ черезъ Р. Н. Дôмъ.

„Свобода", Scranton, Pa.
Юрій Хилякъ, Olyphant, Pa.
Юрій Фалатъ, Priceburg, Pa.
С. Ядловскій, Jersey City, N. J.
Ив. Голда, Mt. Carmel, Pa.
Ив. Тарбай, Elmira, N. Y.
Ив. Глова, Shamokin, Pa.
К. Котанчикъ, Shamokin, Pa.
Й. Стеткевичь, „
А. Шаршонь, „
Н. Джмеликъ, Smokerun, Pa.
Т. Цѣркотъ, Ansonia, Conn.
Д. Капитула, McAdoo, Pa.
Гр. Ковалевичь, Sayre, Pa.
Ив. Бурштинъ, Buffalo, N. Y.
Мих. Кричфалуши, Brownsville Pa.
М. Турокъ, Priceburg, Pa.
Т. Каськôвъ, McKeesport, Pa.
Ив. Дзіякъ, Jessup, Pa.
Т. Поливка, Hazleton, Pa.
М. Сеґинъ, Deferiet, N. Y.
В. Бреянъ, Terryville, Conn.
П. Ґера, Leetsdale, Pa.
М. Поляньскій, Auburn, N. Y.
Ив. Лещишинъ, Buffalo, N. Y.
Гр. Сидоръ, Pittsburg, Pa.
Д. Мерена, Cohoes, N. Y.
Ив. Воргачь, Mt. Carmel, Pa.
П. Леньо, Christopher, Pa.
М. Петровскій, St. Louis, Mo.
Т. Глива, Manor, Pa.
О. Ставискій, Excelsior, Pa.
П. Галайда, Scenery Hill, Pa.
С. Демчко, Shenandoah, Pa.

Цѣна, кôльно бере Р. Н. Дôмъ за австрійскѣ грошѣ, если хто посылае просто до насъ:

За	коронъ	дол.	цнт.	За	коронъ	дол.	цнт.
За	5	1	17	За	170	34	88
„	10	2	20	„	180	36	92
„	20	4	25	„	190	38	96
„	30	6	28	„	200	41	00
„	40	8	33	„	300	61	45
„	50	10	37	„	400	81	85
„	60	12	42	„	500	102	25
„	70	14	46	„	600	122	90
„	80	16	50	„	700	143	40
„	90	18	55	„	800	163	70
„	100	20	60	„	900	184	30
„	110	22	64	„	1000	204	80
„	120	24	68	„	2000	409	50
„	130	26	72	„	3000	614	20
„	140	28	76	„	4000	816	50
„	150	30	80	„	5000	1021	00
„	160	32	84				

Посередникамъ належить ся кромѣ того за почту и папѣръ.

Русины! Оденъ шеръ Р. Н. Дому коштує $25.00. Сего року дівіденда буде 8 процентъ. Хто хоче купити шеры, най напише чекъ або моні-ордеръ на имя A. Sharshon (Shamokin, Pa.) и най той чекъ разомъ зъ листомъ зашле на адресу Rev. N. Strutynsky, 7 Stewart Place, Elizabeth, N. J.

Р. Н. Дôмъ пожичае грошѣ на праперты на першій моргічь на 6 процентъ.

Фарми! Фарми! Фарми!

Щасливий независимий чоловік, над котрим нема „баса". Хто се? Се фармер! Одна лиш фарма обеспечує чоловікови певну будучність. Сотки краянів купили в нас фарми сего року і чують ся щасливими, бо не грозить їм каліцтво або смерть. Прийдіть і Ви до нас а поможемо Вам стати самостійними. Купіть собі фарму. Голосіть ся до:

John Jelinek, 1116 Pine Alley, Braddock, Pa.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштує сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить. бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,

LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Воздух, яким віддихаємо.

Чоловік може жити кілька день без їди або води, але без водня мусить умерти в кількох мінутах.

Люди терплять так само з причини браку водня, хотяй він вільний для всїх, як з браку поживи! Чому? Бо єсли стїни твоїх легких є здорові, то кров не може втягати в себе водня через делїкатні стїни воздушних комірок.

Дра Jean Sirrom Грудна Медицина

робить легки здоровими через те, що лїчить стїнки воздушних комірок. Є се певний лїк на **Кашель, Простуду, Гей Фівер, Бронхітіс,** також лїчить певно тяжші грудні слабости: **Запалене Легких і Сухоти.**

Єсли терпиш рівночасно на **Затверджене** треба уживати Дра JEAN SIRROM'S Жолудкової Медицини разом з Медициною Грудною.

Цїна **1.00 дол.** за фляшку. Шість фляшок старанно опакованих посилаємо на який будь адрес по одержаню почтового моні-ордеру на суму **5.00 дол.**

Правдивість лїків стверджує наш підпис на корку

39- **Morris Forst & Co., Pittsburg, Pa.**

Одинокі продавці в Сполучених Державах і Канаді
Дра JEAN SIRROM'S **Медицини на Печінку $1.00 фляшка**
Дра JEAN SIRROM'S **Медицини на Жолудок $1.00 фляшка.**

Вживають їх доктори і шпиталї по цїлім сьвітї.